Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Vallekilde Folkehøjskole

Udgivet af Elevforeningen

Fra Vallekilde Folkehøjskole 84

Udgivet af Elevforeningen

1977

FRA VALLEKILDE FOLKEHØJSKOLE 84

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1977

For at vi skal kunne holde det ud

af valgmenighedspræst E. Gelting-Hansen, Vallekilde
født den 16. oktober 1899 – død den 19. marts 1977.

Hvorfor holder kristne mennesker gudstjeneste? hvorfor kaldes det en betydningsfuld fællesopgave? hvorfor kaldes det en gave fra Gud at han har anvist denne opgave?

Når der spørges om noget man selv står midt i, er det ikke altid så ligetil at give svar, endsige at føle sig færdig med at svare. Men forleden blev der i radioen givet et svar som efter min opfattelse dækker noget meget væsentligt og som der kan være grund til at fremhæve ved indgangen til et nyt gudstjenesteår.

Det var en samtale mellem kirkeministeren og domorganist Sennels i Viborg og en af radioens speakere. Den drejede sig om moderne kunst – men i forbigående kom Sennels med en bemærkning om det kirkelige. Kirkens opgave, sagde han, er ikke at forbedre folk, men at hjælpe dem til at elske livet i en verden som ikke bliver bedre. – Speakeren afbrød: Hov-hov, er det da ikke meningen når der holdes gudstjeneste, at menneskene skal blive bedre derved? – Det mente Sennels ikke. – Jamen, hvorfor i alverden holdes der så gudstjeneste? – Og så kom det stilfærdige svar: Det er for at vi skal kunne holde det ud.

I en kort pause kunne man ligefrem fornemme spørgerens overraskelse. Så vidt jeg ved hører han ikke til de

kirkesøgende. Og det faldt mig ind at måske hænger det sammen med hans opfattelse af kirkens opgave. At han ikke synes det går særlig godt med forbedringen, og så må man vel hellere søge andetsteds hen for den opgaves skyld. Og det har han faktisk ret i. Man kan i hvert fald lige så godt søge dette i andre menneskelige samarbejdsformer.

Men givet er det at han ikke er ene om sin opfattelse af gudstjenesten. Den deles af mange udenforstående, og den går også langt ind i de kirkesøgendes rækker. Men den bliver ikke rigtigere af den grund.

Skal kristne mennesker da ikke arbejde på at forbedre verden? Jo, de skal – simpelthen fordi de er mennesker ligesom alle andre. Og som tilværelsen er, er vi mennesker i høj grad afhængige af hinanden. Den enkeltes opførsel og væremåde påvirker andres levevilkår. Der vil altid være nogen af de andre, for hvem det derved bliver enten bedre eller dårligere at være her. Og det mærkeligt myndige instrument i os som kaldes samvittigheden, siger at ingen af os har ret til at gøre tilværelsen ringere for de andre, og at der hvor den enkelte ser at det er muligt for ham at gøre noget bedre, har han pligt til af al sin evne at prøve derpå.

Men til at leve under samvittighedens krav hører i længden en stor udholdenhed. For det første fordi det så tit mislykkes for os; vi tog klodset og dumt på det, og så blev resultatet derefter. Men dernæst fordi selv hvor noget af det lykkes, så at man virkelig kan glæde sig derover, vil det altid være indenfor et begrænset område, ofte endda et meget begrænset, og verden *som helhed* bliver ikke anderledes derved. Den er jo så stor, denne verden, og der er stærke magter i den som arbejder på det modsatte af det gode; dæmoniske kræfter som arbejder målbevidst på at forvandle alt godt til noget dårligt. Derfor kan ingen sige: Den gode gerning jeg, eller nogle af

os i samarbejde har begyndt på, vil fortsætte og brede sig, og til sidst vil den være fuldført.

Det kan *vi* ikke sige. Vi må se at det gode gang på gang bliver fortrængt eller slået i stykker. Og jo længere man lever, des mere kan man blive klar over hvad det værste ved sagen er: at det blandt andet er ens egen gode vilje det skorter på. Den må stadig stride med noget forkert og dårligt i mig, og deri ligner jeg mange andre, og derfor må vi ganske nøgternt regne med, at i det store og hele bliver verden ved med at være som den altid har været. Der bliver ved med at være en beskæmmende og pinagtig forskel mellem det menneskelige fællesliv som samvittigheden foretegner os, og så den måde vi i realiteten opfører os overfor hinanden.

Og det er altså dette misforhold som vor gudstjeneste skal gøre det muligt for os at være i uden at vi taber modet derover – uden at vi holder op med at elske livet. Sådan at vi ikke tænker: engang hvis min og de andres verden bliver bede, da vil jeg være glad og taknemmelig for at være et menneske. Nej, sådan at den glæde og taknemmelighed bryder frem midt i sådan som det er nu.

For at vi skal kunne holde det ud. Det betyder at vi bliver udholdende i at se sandheden i øjnene, og ikke på forskellig vis prøver at lyve os fra den gennem dårlige undskyldninger og hykleriske opsminkninger. Det vi i gudstjenesten er sammen om, får os til at tro at sandheden er det eneste der duer til noget, og at Gud kan man alligevel ikke bilde noget ind. – Men tillige betyder det: at blive udholdende i at tro på livet og elske det. Og til dette finder vi i hele vort gudstjenestesamvær det budskab *at Gud selv er udholdende.* Det får vi at vide søndag efter søndag: at Gud holder ud med en verden som ikke bliver anderledes end den er; at Gud holder ud med at elske

mennesker som ikke bliver bedre. Og når *han* holder ud, uden at tabe modet og uden at miste troen og kærligheden, må også *vi* kunne det med os selv og de andre.

Gudsudholdenhed har hans søn vist i sit syndige liv på jorden. På trods af at han »kendte menneskene og vidste,hvad der boede i dem«. Også til sidst da han havde set de mange falde fra, fordi de opdagede at hans planer var større end at opfylde deres private ønsker. Også på den dag da han sidste gang kom til Jerusalem og vidste hvad der ventede ham. Alligevel drog han ind i deres by. Alligevel opsøgte han dem, fordi hvor de var ville han også være. Fordi han havde en kærlighed der tror alt, håber alt og udholder alt.

Hans håb indeholdt ganske vist at engang skulle alt blive anderledes. Engang skulle det blive lønnen for hans kærlighed, og for det arbejde og de ofre som han og hans himmelske far satte ind: at de derigennem skulle kunne tilbyde en ny himmel og en ny jord hvor alle de pinagtige misforhold skal være udslettet. Men han vidste at Gud ikke opsætter sine gode følelser for mennesker indtil når det er nået. Hvad han føler for dem, gør han helt og fuldt *nu*, og det er dette som lyser og varmer der hvor vi er, og det er dette som får mennesker til at sige: Jamen, så kan vi holde ud at være her. – Og så kan der endda blive råd til at vi smiler til hinanden, fordi der er en hemmelighed vi er fælles om – og til at prøve en og anden forbedring hvor vi kan det.

Kan man da ikke få dette uden at deltage i gudstjenesten? Noget af det kan man vel få; for så længe der holdes gudstjenester, når vel virkninger derfra også ud til nogen af dem der ikke er med. Men i tidens løb har mange erfaret at det solideste er at være med – at komme til dette samvær hvor alt sigter på at troen på Guds udhol-

denhed forkyndes og holdes i live. Og vi tror på at til værn mod selvtilstrækkelighedens fare er dette af Gud bestemt til at være et fællesforetagende. Vi tror på at som vi i gudstjenesten lærer at vi ikke kan undvære Gud, lærer vi samtidig at vi ikke kan undvære hinanden.

Erik Gelting-Hansen

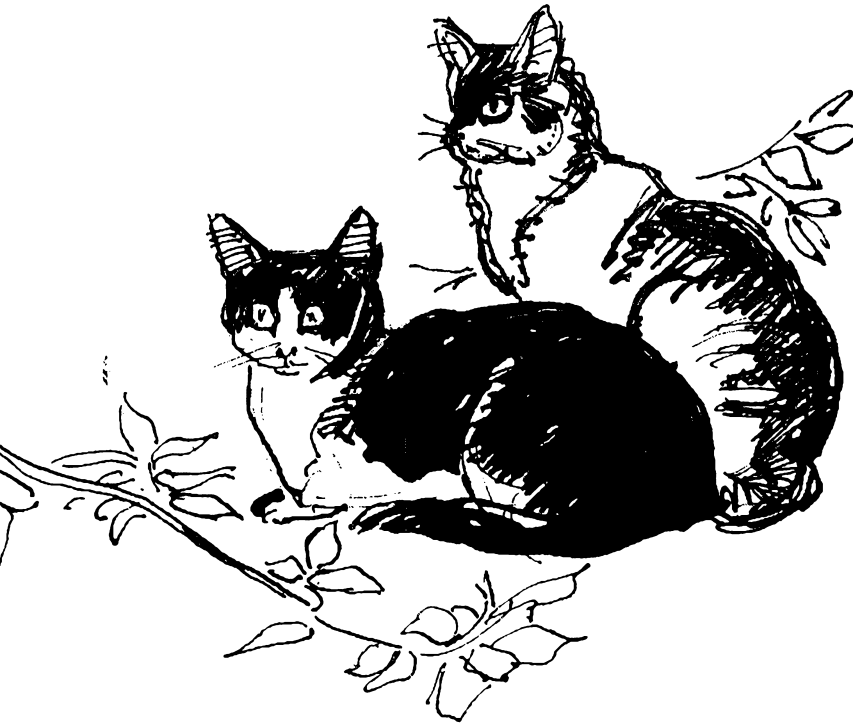

Gelting

Den 19. marts døde Erik Gelting-Hansen, 77 år gammel. I næsten 30 år var han valgmenighedspræst og timelærer på højskolen. For hvert nyt hold højskoleelever blev han en oplevelse både som prædikant og foredragsholder. Han kunne med Jakob Knudsens udtryk stryge duggen af vor sjæls rude med sin særlige humor og underfundighed. Eleverne oplevede her en gudstjenesteform så anderledes enkel og ukunstlet, end de var vant til. Og de hørte en evangelisk prædiken på et smukt dansk, hvor hver eneste sætning var et meningsfyldt udsagn. Og i foredragssalen på højskolen fik tilværelsen for højskoleeleverne – takket være Gelting – en dimension af humor og elegance.

Han befandt sig godt blandt højskoleelever, både som foredragsholder og som ligemand i en samtale med dem. Han holdt mere af samtalen end af diskussionen. Diskussionen tenderer let til at blive sort-hvid, og standpunkterne er pludselig at finde ude på yderfløjene. I samtalen derimod er deltagerne ikke ude efter at få ret, men at blive lidt klogere, finde lidt flere nuancer i den forunderlige tilværelse, vi er sat i. I sådanne situationer følte Gelting sig ikke som præst eller lærer, men som et søgende menneske mellem andre mennesker. Spørgsmålene kom i sagens natur oftest drejede sig om kristendom og etiske problemer, og mange fordomme og forenklede opfattelser er ved sådanne lejligheder blevet ryddet af vejen.

I kollegers kreds var Gelting et festligt midtpunkt. Han var den fødte selskabmand, som sørgede for at munterheden fik frit løb. Og det er kendetegnende for ham, at hvor vi andre bruger en pung til at opbevare skillemønt, så brugte Gelting sin pung til at opbevare avisudklip med anekdoter, fortalelser og anden morskab, og pungens indhold skulle deles med andre.

Han elskede skuespilkunsten og tog ivrigt del i arbejdet med det årlige skuespil. Han var her perfektionisten, som ikke lod sjuskeri eller letfærdig omgang med en rolle gå uantastet hen. Men det var ikke vulgærperfektionisme, men respekten for ordet og for arbejdet, som stillede kravene. Man måtte ikke sjuske med livets muligheder, men gennemarbejde opgaven, til den var løst. Sådanne krav stillede han til sig selv som prædikant. Hans folkelige enkelhed i udtryksmåden kunne forlede en til at tro, at han kom nemt til tingene, men til syvende og sidst var søndagens prædiken i al sin lethed, underfundighed og munterhed et destillat af afmagt og anfægtelse. Den endelige prædiken handlede om *det* glædelige evangelium; aldrig om prædikantens sorger: »Se ud, stryg duggen af sjælens rude«.

Vi henter, når alt kommer til alt, vore sorger fra os selv og vore glæder fra vor næste. Således husker vi Gelting.

Georg Veit

Fra Vallekilde højskole

For gamle højskoleelever er det svært at forstå nutidens højskole. I gamle dage kom man på karleskole eller pigeskole, og man kunne være aldeles tryg på forhånd, for intet af det, man kunne komme ud for ville afvige i nogen væsentlig grad fra, hvad man var vant til. Ens kammerater ville have samme baggrund, samme interesser, nogenlunde samme økonomiske forhold og samme holdning til livet. Man var som elev fremadrettet, mod en selvstændig tilværelse som landmand eller mod et ægteskab. På trods af dialekter forstod man hinandens sprog – og ofte også læreres og forstanderens udtryksform. Det var i overvejende grad elever fra et landbomiljø; opvokset i, hvad man kunne kalde et vækstmiljø, hvor man er vant til at vente, til alting er i naturens orden. Man betragtede sin egen tilværelse, som formet af en selv på vej i en retning, som man selv havde valgt, og man samlede efter evne impulser med henblik på en fremtidig tilværelse. Denne gruppe, som jeg her i nøgleord har forsøgt at beskrive, var Vallekildes elever frem til ca. 1960, hvor de efter at have befolket dette sted i ca. 95 år blev afløst af en anden også målrettet gruppe, nemlig børnehavepædagog-gruppen. Det var elever, som gennem et højskoleophold kunne kvalificere sig til optagelse på et børnehaveseminarium.

Lighederne mellem de to grupper er påfaldende; de var begge målrettede, havde fælles erfaringsgrundlag og hørte til den forfordelte ende af uddannelsessystemet.

Forskellene skal vi ikke glemme, men lighederne er trods alt morsommere at erindre sig. I disse år var vi blevet fællesskole med et flertal af kvindelige elever. Vi kunne danse den toppede høne hele året.

I de år løb vi ind i den almene politisering af tilværelsen, og dermed også af højskolen. Man skulle ikke længere vente på, at alting kom i naturens orden, man skulle *gøre* noget. Rastløsheden bredte sig, og den almene utilfredshed blev sat i system. Det blev kaldt ungdomsoprør og, som Tage Skou Hansen siger, blev ægtheden nu erstattet af »det rigtige«. Det rigtige tøj, de rigtige meninger, det rigtige forbrug etc. Dog denne periode med dens mange aktiviteter efterlod sig mange, også gode resultater, men skabte nye problemer.

I de sidste 2 - 3 år har elevgruppen igen ændret sig. Spredningen blandt eleverne er blevet større end nogensinde, både undervisningsmæssigt, aldersmæssigt og socialt; mange af dem mangler totalt den målrettede holdning, som før beskrevet, og deres forventninger til sig selv og omverdenen er yderst små og beskedne. Fornemmelsen af at være inderlig overflødig i samfundet kan jo heller ikke virke befordrende på livsglæden. Resultatet er, at mange unge bedre er i stand til at udtrykke, hvad de *ikke* vil, end hvad de vil. Man får således bekræftet, at krisestemning ikke befordrer nysgerrigheden over for livet.

Og man kan jo nu passende spørge, hvad kan højskolen stille op i en sådan situation? Ja, såmænd det samme som den altid har gjort, men under sværere vilkår. Nemlig gennem historien og poesien at få en oplevelse af menneskelivets rigdom og forunderlighed; og gennem samtalen søge at nå frem til et mere nuanceret samfundsopfattelse. Hvad jeg derimod ikke synes, man bør gøre, er at bidrage til den almindelige afmagtstendens i tiden,

denne lidt selvpinende og helt a-historiske katastrofeholdning over for samtiden og fremtiden. Og læserne vil kende mig godt nok til, at jeg heller ikke er at finde blandt dem, som med en næsten religiøs intensitet oplærer ungdommen i at forberede verdensrevolutionen og det kommende tusindårsrige. Disse bemærkninger skal således ikke forstås som almindelig pessimisme, men nok snarere som en understregning af, at vi arbejder under vanskeligere forhold for øjeblikket. Og det skal endelig ikke glemmes, at vi i disse år har haft en stor del fremragende elever, som slet ikke passer på det signalement, jeg har givet ovenfor. Den store spredning, vanskelighederne til trods, er dog det, vi altid har drømt om, men altså først nu fået realiseret.

Vallekilde højskole har i det forløbne år haft et lidt faldende elevtal. Sommerskolen har været tilfredsstillende, men vinterskolen på 5 måneder har ikke samme søgning som tidligere. Vi overvejer derfor en omlægning af kursustider – ikke af lyst, men af nødvendighed. Vi har endnu ikke fundet frem til de nye og bedre terminer, men inden længe skal vi nå frem til et resultat, som må indebære, at den samlede kursuslængde forøges. Dette må ske på bekostning af udlejningsvirksomheden, hvor konkurrencen skolerne imellem i forvejen er benhård.

Vi har i det forløbne år på det pædagogiske område forsøgt os med nye former for timeplansopbygning med blandt andet øget plads til projektarbejde og emnedage. Projektarbejde er jo tidens løsen både i børneskole og på universiteter. Det er en charmerende arbejdsform, hvis stoffet passer til formen. Men personligt er jeg tilhænger af metodernes mangfoldighed, ud fra en betragtning om, at metoderne i sidste ende næppe er afgørende for ret meget, når højskolens værdi skal måles.

Vigtigere er det nok at se på, hvad der adskiller højskole fra anden pædagogisk virksomhed, og det har min

gode kollega på Vrå højskole, Frederik Christensen, gjort i en artikel i Højskolebladet. Han stiller sig selv den opgave at beskrive sine personlige ønsker til en højskolelærer – i dette tilfælde til en Ollerup-uddannet, men det er vel mindre væsentligt. Han når til følgende: Læreren skal være i besiddelse af faglig dygtighed. Han skal kende drømmen om et folkeligt fællesskab og søge det realiseret. Han skal være forvisset om poesiens gyldighed og kraft – og endelig skal han kunne fortælle historier, som er værd at høre på. Det forekommer mig, at Frederik Christensen her virkelig originalt i udtrykket har givet et træffende signalement af de højskolefolk før og nu, som man gider give en plads i sin bevidsthed.

Over for dette kan man indvende, at ingen levende sjæl ved, hvad ord som folkeligt fællesskab betyder, eller at ordet er blevet urealistisk, fordi flyttemand Olsen og bingo-spillet har afløst det gamle folkelige fællesskab, og det er jo Tage Skou Hansens betragtning i bogen »Den hårde frugt«. Således anskuet er der tale om lidt gammelgrundtvigsk kling-klang, en tynd, nedskuret folkelig fernis, hvor kun et par flager er blevet hængende blafrende på en højskole hist og en friskole pist. Jeg skal være den første til at indrømme, at ordene er belastede, men med lidt god vilje ikke nødvendigvis uforståelige. Udgangspunktet er jo trods alt en saglig konstatering af, at vi som danske har et kontant fællesskab omkring vor historie og vort sprog. Historien er den hukommelse, vi er fælles om; og en hukommelse er som bekendt svær at undvære, selv om der udfoldes mange bestræbelser for at fortælle os det modsatte. Om sprogets nødvendighed og berettigelse behøver man vel ikke at argumentere, men folkeligt fællesskab er alligevel mere end historie og sprog, som jo blot er erkendelige udgangspunkter. Det realiseres derimod, når man med Monrads udtryk giver slip på sig selv og giver afkald på sine egne små særinteresser; og det 19.

århundrede vrimler jo med sådanne forsøg og bestræbelser på at realisere det folkelige fællesskab. Ingen vil vel heller benægte, at de også blev virkelighed og var med til at gøre Danmark til et af de mindst ringe samfund i verden. Og mange af nutidens selvhjælpsbestræbelser er vel på mange måder udtryk for en trang til folkeligt fællesskab, som har grundtvigske undertoner: alternative bevægelser, kamp mod stordrift og centralisering, bestræbelserne for at bevare vore landsbyer og i større byer, gademiljøerne. Ja, det vrimler med små og store bestræbelser på at menneskeliggøre vort samfund; og således kunne man sige: Halleluja! Hvad der skete i det 19. århundrede, det sker igen. Lad også højskolen genfinde sin rolle som center for folkets bestræbelser mod frigørelse etc. Men så enkelt er det ikke at trække historiske prallelle; der er en forskel på datidens og nutidens selvhjælpsbestræbelser, og den beror på formålet, eller målet med det hele.

De moderne »gør noget«-grupper er som oftest styret af en overordnet ideologi, som oven i købet kalder sig for videnskab. De mange gøremål skal i en højere enhed tjene den politiske målsætning af kvasireligiøs karakter, hvis forståelige del går ud på, at en centraliseret statsdannelse gennem ressourcefordeling og forbrugsbestemmelse for andre er det bedste middel til at frigøre mennesket og genskabe demokratiet; det vil sige den enkeltes indflydelse søges øget ved et styrket bureaukrati.

De gamle Vallekilde-elever, som lavede friskoler og andelsmejerier, var knapt så ambitiøse, og det kan hænge sammen med, at de vidste, hvor de kunne hente saligheden. Er man henvist til at hente saligheden her på jorden, så udsætter man tilværelsen for meget store krav, og, stadig efter min mening, for større krav end man kan forlange. »Vi paradis søge histoppe«, sagde den gamle.

Grundtvig var nok klar over den dobbeltfare, som menneskelivet er undergivet, nemlig at man enten på pietistisk maner henlever i forventningen om det kommende paradis eller romantisk måde håber at realisere paradis her på jorden. Derfor hedder det hos Grundtvig ikke at leve historisk, men at leve historisk-poetisk. Det poetiske var hos Grundtvig ikke nødvendigvis de finkulturelle udtryk, men snarere hvad sagn og sange og eventyr kunne fortælle om menneskelivet. Poesien har kraft og gyldighed ikke ved at være en videnskab eller naturlov, men ved at genspejle det mærkeligste af alt, nemlig menneskesindet eller sjælen. Poesien går på tværs af det forudsigelige og gør derved opmærksom på, at livet altid er rigere og mere forunderligt, end vi i vor mistro og selvoptagethed vil tro. Det vidste de gamle på en mærkelig måde: De brugte ikke deres liv på at gå i demonstration, men på at gå på arbejde.

Datidens studenter lavede smædesange, mens punche-glassene klirrede; de gamle højskoleelever sang bibelsk-historiske sange og salmer, mens de byggede riget. Bevares, menneskelig skrøbelighed i form af nid og nag og misundelse var ikke ukendte fænomener, men det var sjældent, at den forurettede havde mulighed for at hente ideologisk forstærkning; han var henvist til at klare livet på dets egne betingelser, og de betingelser beror jo ikke på retfærdighed, men på kærlighedsgerninger.

Tilbag er efter opskriften evnen til at fortælle en historie, som er værd at høre på. Det er den vanskeligste opgave, for historien kommer og går efter et indre mønster, og jeg indrømmer, at man kan øve sig. Og det er vel det, Frederik Christensen ønsker at sige. Men for at komme tilbage til udgangspunktet, så tror jeg, at vor kollega i Vrå med sin definition har sagt noget væsentligt om højskole. Om det så lykkes trods al god vilje er en anden sag.

Årets begivenheder

I november 1976 fik skolen foræret et maleri af Jørgen Jørgensen. Familien havde besluttet, at det officielle portræt, skænket ham på hans 60-års dag, burde hænge på Vallekilde. Ved en sammenkomst i foredragssalen blev billedet overrakt af Ruth Stefansen og Asger Jørgensen, begge børn af Jørgen Jørgensen. Skolens formand, Poul Christensen, takkede for gaven, som nu har fundet sin placering i trapperummet uden for festsalen.

Ved den årlige generalforsamling i skolekredsen udtalte formanden mindeord over Erik Gelting-Hansen og Niels Andersen, to af skolens gode venner. Gelting er omtalt andetsteds, men Niels Andersen, som i mange år sad som amtets repræsentant i skolens bestyrelse, var i sagens natur mindre kendt af vore elever. Med sin store erfaring og viden var han en betydelig hjælp i bestyrel-

sesarbejdet i de mange år. Vi, som var hans venner, savner ham.

Bestyrelsen kunne på generalforsamlingen fremlægge et pænt driftsresultat for 76/77, men budgettet for 77/78 rummer et underskud. Niels Juul, som også har siddet i bestyrelsen i mange år, ønskede at trække sig tilbage, og han blev afløst af Helge Larsen, Tjebberup. Øvrige valg var genvalg.

Efterårets møder

Siden vi flyttede elevmødet fra juli til først i september er tilslutningen til mødet gået voldsomt tilbage. Men til gengæld er det på mange måder blevet hyggeligere. Man kan jo ikke vide, om det er ændringen af tidspunktet, som er årsagen, eller om den slags møder overhovedet har overlevet sig selv. Men ca. 50 glade mennesker mødte frem og hørte lørdag eftermiddag Thor West fortælle levende om udviklingen i Kina. Teksten kan læses andetsteds i bogen. Men det er bemærkelsesværdigt, så godt der blev lyttet til Thors foredrag. Om aftenen læste lærerkredsen Wilde's Bunburry, et herligt pjattestykke, som et velvilligt publikum morede sig over – eller var det over os? – Derefter gik dansen og snakken til den lyse morgen.

Til jubilarmødet kunne vi ikke klage over tilslutningen. Vi havde atter i år over 200 jubilarer med ægtefæller til middag. En veloplagt forsamling mindedes, dengang der var højskoleelever til, og vi fik en god aften sammen. Æresgæst ved denne lejlighed var Maren Bentsen, elev i 1902. Hun er nu 95 år gammel, men var i stand til at holde en udmærket tale til de øvrige jubilarer med skildringer fra sit egen højskoletid. Maren Bentsen hører til skolens nærmeste vennekreds. I 80 år har hun taget del i efterårsmødet, og den rekord er svær at slå. Hun blev da også hyldet af forsamlingen, for hvem dette var en yderligere oplevelse denne aften.

Efterårsmødet blev atter et bevis på, at man kan samle en egns befolkning – og det tre dage i træk. Første dags talere var Lauge Dahlgaard og Bent A. Koch. Dahlgaard havde valgt at tale om forholdet mellem organisationerne og politikerne. Det var et godt og klart, folkeligt foredrag. Bent A. Koch talte om Demokrati i Modvind, et yderst velformuleret og personligt foredrag, som alle var glade for at høre. De to foredrag hang godt sammen, hvilket godt nok også var tilstræbt fra arrangørernes side. Om aftenen læste vi igen Bunburry – denne gang for en propfuld festsal. Er der nogen, der har en god forklaring på, at vi amatører år efter år kan samle flere tilskuere end de professionelle teaterselskaber, som kommer til egnen?

Søndag talte jeg om D. G. Monrad, vort folkestyres fader. Det var historiefortælling baseret på en måneds spændende studier i denne sære nøglepersons liv og levned. Men den store oplevelse blev i år Johs. Møllehave, som havde valgt at tale om Dostojefski. Den mand kan fortælle en historie, som er værd at høre på. Over stok og sten gik det, gribende, tragisk og et sekund efter urkomisk og underfundigt.

På efterårsmødets sidste dag talte fhv. justitsminister Helga Petersen om sit arbejde i Menneskerettigshedsdomstolen. Det var nyt stof for alle; men levende og personligt foldede Helga Petersen denne nye og spændende verden ud for os. Sidste taler var forstander Ove Korsgaard, Gerlev. Hans foredrag handlede om forholdet mellem idræt og gymnastik, og dette foredrag kunne godt have båret en efterfølgende diskussion.

Festdage

Sidste år i november fyldte Grete Killemose 75 og fejrede dagen i Kundby forsamlingshus omgivet af venner og veltalende familie. Grete fungerer fortsat med biblioteksarbejdet både her og i Hørve, lige munter og hjælpsom.

Holmers billede af Møller med sine børnevenner.

April måned blev præget af Møllers fødselsdag. Han fyldte 70 år den 14. april og havde i den anledning inviteret sin omfangsrige vennekreds til folkefest i Fritidscentret. Møller har nu i 38 år været bestyrer på skolens landbrug og gjort sit arbejde fortræffeligt. Men Møller er i de flestes bevidsthed først og fremmest børnenes Møller. Utallige børn har haft deres gang nede på gården, vor egen søn incl., i det frodigste miljø, man kan tænke sig. Men Møller er også selskabsmanden, som ustandselig er inviteret ud, men som nu den 14. april ville se sine venner i sit eget regi. Det blev en festlig aften med en glad Møller som centrum. Men dagen efter var Møller igen i gang på gården efter det vante mønster. I de sidste par måneder er den 3-årige Søren, Jyttes søn, begyndt at få sin gang dernede. En ny generation for jeg ved ikke hvilken gang.

Det daglige arbejde

Skolen er jo også en arbejdsplads, når der ikke er elever. Arealerne skal passes, skolen vedligeholdes og kontoret fungere. Dertil kommer vor udlejningsvirksomhed, hvor den lille køkkenstab i korte perioder skal præstere det umulige – og gør det. Vi er afhængige af indtægterne ved udlejning, men den er kun mulig i kraft af den særlige arbejdsmoral og fleksibilitet, som vor stab er i besiddelse af.

Skolens brandsikringsprogram er nu tilendebragt – næste punkt på programmet er et isolerings- og energibesparende projekt; men for at dette kan gennemføres kræves, at vi får et billigt, afdragsfrit statslån. Herom mere næste år – håber vi!

Vinterskolen er begyndt, huset fungerer igen efter sin hensigt og alle har travlt med at få en masse opsparet energi bragt i anvendelse. Vi ønsker alle gamle elever og skolens venner en glædelig jul.

Herdis og Georg Veit

Kalender

NOVEMBER

1. Velkomst - Folkedans.
2. Lærerne læser: Fugledøgn.
4. Eleverne »dramatiserer« over ders ankomst.
7. Film: Æblekrigen.
10. Folkedans.
21. Lærerne læser: I rum sø.
24. Thor spiller samfundsspillet: Starpower.
30. Film: Blind vej.

DECEMBER

1. Praktisk dag.
5. Film: MaCunaIma.
8. Folkedans.
14. Dino Raymond Hansen: Kina-aften.
16. Johannes Møllehave.
16.-18. Emnedage: Arbejdsmarkedet.
19. Film: Hul i brohovedet.
20. Dramatikholdet opfører: Eksperimentet.
21. Juleafslutning.

JANUAR

5. Folkedans.
9. Film: Gåden om Kasper Hauser.
23. Film: Krigsspillet.
27. Film: Herfra min verden går.

FEBRUAR

1.	Københavnertur.
10.	Lars Trier spiller klassisk guitar.
14.-15.	Emnedage om valgpropaganda.
15.	Folketingsvalg.
22.	Film: Ole Dole Doff.
23.	En gruppe fra Solvognen synger og spiller om Christiania.

MARTS

2.	Mimikeren Gunvor Nolsøe.
5.	Undervisningsleder Torben Rasmussen, Vridsløse.
7.	Besøg af en gruppe fra Den rejsende Højskole.
8.	Film: Stjernerne og vandbærerne.
9.	Film: Family Life.
10.	Skolepsykilog Mogens Svendsen.
16.	Foredrag om Trancendental Meditation.
21.-23.	Emnedage: Lav en brochure!

MAJ

1.	Velkomst - Folkedans.
2.	Film: Æblekrigen.
10.	Pianistinden Dorthe Kirkeskov.
18.	Nexelø-tur.
21.	»Kates venner« spiller folkemusik.
23.-28.	Fælles tema omkring emnet: Fritiden.

JUNI

1.	Film: Herfra min verden går.
8.	Musikhøjskolens kor og orkester.
9.	Film: Lørdag aften - Søndag morgen.
15.	Johannes Møllehave holder foredrag om humor.

16. Tur til Knabstrup Teglværk.
16. Lars Trier spiller klassisk guitar.
19. Film: Sagen Vera Romeyke.
20.-30. Projektarbejder om: Plantefarvning og primitiv vævning, Nexelø-film, Vridsløse Statsfængsel, Regnebog for voksne og lokalhistorie.

JULI

5. Film: Stjernerne og vandbærerne.
6. Tur til Sejerø.
13. Foredrag af Torben Rasmussen, Vridsløse.
19.-20. Energi-ekskursion til Jylland.
25. Film: Attica.
26. Revy-tur: Hotel Holliday på »Pottegården«.
28. Foredrag af Thor West: »Ungdomsoprøret«.
29. Eleverne opfører »Gøngehøvdingen« i Jesper Jensen og Steen Albrechtsens bearbejdning – på terrassen. – Afslutning.

Den, der gør noget, har altid ret

Sidste efterår viste TV en vesttysk serie i seks afsnit, skrevet og instrueret af Rainer Werner Fassbinder under fællesoverskriften »Otte timer er ikke hele dagen«. Denne titel hører jeg som et forsøg på, allerede fra starten, at pointere, at disse »almindelige mennesker«, som serien omhandlede, på den ene side er dybt afhængige af de otte timer om dagen, de må sælge deres arbejdskraft, men at de på den anden side ikke *kun* er forklaret som robotter i maskineriet. De *lever* faktisk en tilværelse uden for fabrikken, selv om den selvfølgelig ikke står mål med det liv, Edward d. VII eller Joseph Armagh fører, for at nævne et par eksempler på standarden i de øvrige serier, TV indkøber.

Fassbinder vil måske være nogle kendt som en uhyre produktiv forfatter og instruktør af en række svært tilgængelige men i psykologisk persontegning og billedsprog særkt virkende film. Man kunne nævnte titler som »Den amerikanske solda«, »Frugthandlerens fire årstider« og »Petra von Kants bitre tårer«.

Efter ca. 30 film på 7 år satte Fassbinder sig for at nå et bredere publikum. Han fik et fjernsynsselskab interesseret i projektet og gik i gang med at realisere den omtalte serie, som i øvrigt bestod af *otte* afsnit. Selskabet nedlagde senere forbud mod udsendelse af de to sidste, af grunde jeg senere skal komme ind på.

For kort at genopfriske seriens forløb skal jeg nævne nogle hovedpunkter. Der er *to* brændpunkter igennem det seks timer lange forløb. Dels en arbejderfamilie med bedstemor, forældre og to voksne børn med respektive ægtefælle eller forlovede med hovedvægten lagt på sønnen Jochen og hans pige Marion, men med en meget vigtig biperson i bedstemoderen, »Oma« og med en dybtgående skildring af søsterens ægteskab.

Dels er der som den anden pol Jochens arbejdsplads, hvor det er hele arbejdskollektivet – sjakket – der er »hovedpersonen«, og hvor skildringen bevæger sig fra den italienske gæstearbejder over skruebrækkeren og den i glasburet overvågende arbejdsleder til direktøren.

Der er altså ingen helt eller alt-dominerende hovedperson i historien. Fassbinder forsøger hele tiden at se personernes relationer til andre og til det omgivende samfund. »Mennesket er ingen ø, og hvis nogen forsøger at lægge vand imellem dig og de andre så hjælp hinanden med at bygge dæmninger«. Sådan lyder en del af budskabet hos Fassbinder. Hvor han i formen, med kollektivet som hovedperson, kan være inspireret af den brede social-realistiske roman, er han i indholdet nok så meget præget af en idealistisk digtning som for eksempel den kinesiske, der på kort form lyder: »Vi har ikke overvældende meget brug for skildringer af, hvordan tingene *er*, det ved vi kun alt for godt – vi trænger nok så meget til visioner om, hvordan det *kunne* blive, hvis vi ville«.

For at konkretisere dette vil jeg kort omtale to episoder, nemlig Oma's børnehaveprojekt og maskinarbejdernes forsøg med selv at lede og fordele arbejdet.

Oma er ikke bange for at lade sin fantasi og sine handlinger bevæge sig ad veje, andre har lukket med fordomme og autoritetsangst, så da hun ser børnenes be-

grænsede legemuligheder og de agressioner, der følger med, samtidig med at kvarterets biblioteksfilial lukker (»De læser jo ingen bøger, disse udannede arbejdere«, siger bibliotekaren), organiserer Oma en veritabel slumstorm. Med hjælp fra Jochen og hans arbejdskammerater omdanner hun på en nat det grå og triste bibliotek til nogle farvestrålende og indbydende legerum, som børnene selvfølgelig indtager under jubelskrig. Efter et kortvarigt intermezzo meed anholdelse, anklage osv., falder myndighederne til patten, overvældet af den knusende logik i Omas tanke – og handling. Lidt efter lidt tildeles hendes børnehave sågar økonomisk bistand og professionel pædagogisk assistance. Et lille urealistisk eventyr? Måske. Men i filmens univers en helt logisk illustration af det budskab, der gennemstrømmer den: »Det kan nytte noget!«

Fassbinder arbejder helt på social-realistisk grundlag i beskrivelsen af det triste arbejderkvarter, de trange boligoforhold og børnenes udfoldelsesmuligheder, der ikke er der. Men han giver sig selv og os lov til at realisere nogle drømme om at »det kan blive bedre kammerat, men du klarer det ikke alene«, som vore hjemlige slumstormere sang i tresserne. Han nøjes ikke med at beskrive, men anviser helt praktiske veje ud af undertrykkelsen. Jeg mener, at det er i slutningen af denne episode, at Oma belærer Jochen om, at »den, der *gør* noget, har altid ret!«

På Jochens arbejdsplads har man også problemer. For eksempel med at overbevise ledelsen om, at det er en fordel at få én af »deres egne« som værkfører, da stillingen bliver ledig. Men først og fremmest er der den grundliggende utilfredshed med at være frataget al ansvar for produktionen og fordelingen af arbejdet. Sjakket fremlægger nogle krav for ledelsen, der blandt andet in-

debærer, at de selv organiserer produktionen af en bestemt bestilling, selv udregner produktionsmetoder og fordeler arbejdet imellem sig samt endelig et krav om at få del i den besparelse, man derved ville opnå. Arbejdernes trumf i forhandlingerne med ledelsen er netop den begrundede formodning om en kortere produktionstid, og direktøren slår til. I en hektisk prøveperiode lykkes det sjakket at vise, at den større ansvarlighed med tilblivelsen af produkterne har betydet mindre splid, mere effektivt arbejde og kortere produktionstid – og som resultat for dem selv: mere i lønningsposen.

Glæden over »sejren« får dem til at glemme en række andre besværligheder. Blandt andet at de fleste er nødt

til at flytte, fordi arbejdsgiveren har fundet det for godt at flytte fabrikken til den modsatte ende af millionbyen, hvor der er billigere grunde, og hvis de vil beholde deres job, må de flytte med eller leve med en meget langvarig og dyr transport.

Midt i flytterodet må en anden af seriens dominerende kvinder – Jochens pige Marion – fortælle dem nogle sandheder om ders situation: – at de stadig er i lommen på arbejdsgiveren – at han med truslen om arbejdsløshed kan koste rundt med dem, som det passer *hans* indtjeningsmuligheder – at hans profit, på grund af deres effektive arbejde, har været højere end nogen sinde – at de kort sagt har solgt deres arbejdskraft billigere end før – *men* at det *ikke* har været forkert eller forgæves. De ved merget mere om deres situation og deres muligheder end før. Nu gælder det om at udnytte disse erfaringer til at modstå undertrykkelsen i fremtiden.

Og her slutter sidste afsnit så – lidt pludseligt, synes man – uden at realisere nogle af versionerne, sådan som det skete i tidligere afsnit. Havde Fassbinder tabt modet, eller hvad var der sket? Såmænd det enkle, at Fassbinders visioner var blevet for farlige for det tyske fjernsynsselskab, og man havde stoppet udsendelsen af de to sidste afsnit, der så vidt vides skulle indebære en tydeliggørelse af maskinarbejdernes situation og anvise mere vidtgående aktioner til overtagelse af produktionen.

I ulvetider som disse, hvor arbejdsløshedsspøgelser ligger som en klam tåge over ethvert initiativ på arbejdsmarkedet, der indebærer en smuke nytænkning, hvor enhver tilkæmpet lønfremgang betragtes som en forbrydelse mod samfundet, og hvor enhver arbejdsløs risikerer at blive beskyldt for at være selvforskyldt, doven og uduelig – i sådanne tider er det en befrielse at leve med i

et stykke folkelig kunst, der vover både at se virkeligheden i øjnene og at give folk mod på og veje til at ændre den.

Jørn Fugl

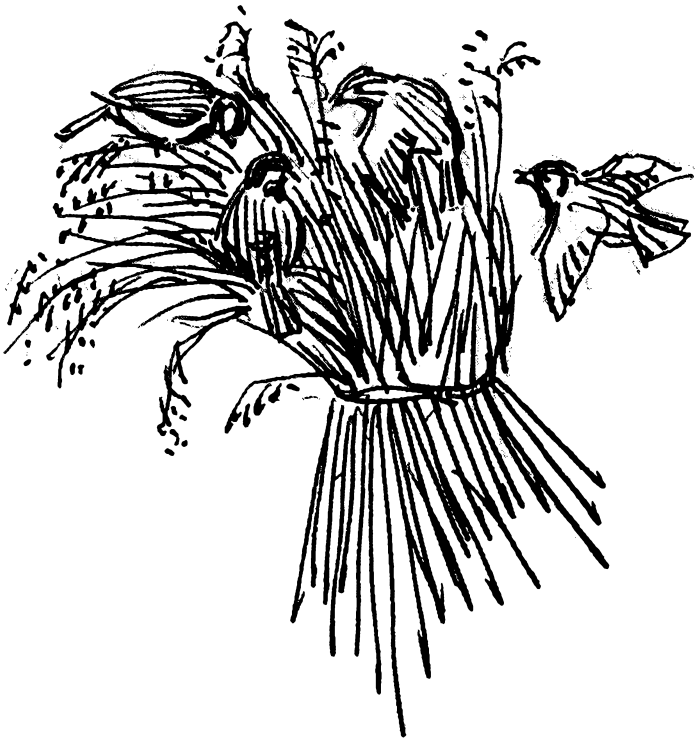

Humanøkologi

Mennesket kan – ligesom andre dyrearter – kun klare sig, hvis det er i stand til at lede en vis nødvendig mængde energi, bundet som organisk stof, gennem sig. Vi (menneskene) er altså tvunget til hver dag at producere en vis mængde føde, men fremgangsmåderne kan være mange.

Eskimokulturen

Hvis man skal karakterisere det arktiske miljø, må det dels blive gennem de ekstreme temperatur- og lysforhold og dels gennem de meget store variationer døgnet og året igennem.

De biologiske systemer er selvfølgelig tilpassede disse variationer. Tydeligst er det at se i de arktiske have. Her er der ikke lys nok i vinterhalvåret til, at der kan finde nogen produktion sted af organisk stof, planktonet befinder sig i en slags dvale, først i maj måned er der lys nok til, at fotosyntesen kan finde sted, den proces, hvor planter ud af luftens kultveilte, vand og næringssalte og med solen som igangsætter, kan danne organisk stof. Denne planteplanktonvækst er eksplosiv, da næringssaltene er til stede i rigt mål, men væksten varer kun ca. 1 måned, så er næringssaltene opbrugt, og produktionen falder. Men enkelte steder vælder nyt bundvand op, hvor strømme mødes og med bundvandet følger næringssaltene, det vil sige enkelte steder sker der en konstant produktion af organisk stof hele sommeren igennem.

Denne produktion af organisk stof er større i de arktiske have end i de tropiske have, og det til trods for at den er koncentreret til et kort tidsrum og geografisk meget ujævnt fordelt. Dette betyder at havets produktion af fisk, sæler og hvaler er meget stor, men at fiskene og pattedyrene må foretage store vandringer for at komme til de lokaliteter, hvor føden er, og de må selvfølgelig findes der i store flokke. Til andre tider må de spredes i oceanet.

Den store variation i havets produktion og forekomst af dyr genfindes på land. Og for begge miljøer gælder, at den begrænsende faktor er næringssaltene.

Det er under disse forhold at menneskene, her eskimoerne, skal leve. Deres behov er en konstant daglig næringstilførsel og et konstant nærklima, de må kæmpe på to fronter, for føden og mod kulden.

Sælfangsten var den næringskilde, der var grundlaget for størstedelen af det gamle grønlandske fangersamfund. Sælen gav ikke blot føde af høj næringsværdi, men også skind til beklædning, materialer til redskaber og olie til brændsel. Sælen og de andre havpattedyr skaffede ressourcer til opfyldelse af de to kritiske behov, føde og varme, og jagten på havpattedyrene kunne næsten finde sted året rundt. Om vinteren jages sælerne ved åndehuller, og da hver sæl har mange åndehuller, er det nødvendigt at mange fangere arbejder sammen. Om sommeren kan sælerne jages på det åbne hav fra kajak, men da det er farefuldt at sidde ene mand i dette spinkle fartøj, tog fangerne som regel ud flere i følge. Også jagten på hval og hvalros kunne foregå fra kajak, men for det meste brugte man konebåde til de større fangster.

Om sommeren drev man endvidere jagt på rensdyr, harer, ryper og meget andet. Alt i alt kan man sige at næsten alle fødekæder i systemet blev udnyttede.

Da byttet findes på forskellige lokaliteter året igennem, må fangerne flytte efter byttet. Og med denne flytning ændres også de sociale enheders størrelse, således er grupperne større under vinterens fællesjagt end under sommerens enkeltmandsjagter. Og grupperne kan sprede sig over et større område, når byttet findes spredt, og igen samles når byttet koncentrerer sig nogle få steder. De sociale enheder er altså produktionsenheder og er grupper af beslægtede familier. Man deler bytte og forråd, og i trange tider er man forpligtet til at dele, så længe nogen i bopladsgruppen har overskud af føde har alle føde. Produktionsforholdene udjævner altså det arktiske miljøs indflydelse på det enkelte individ, dels ved at grupperne ikke er særlig faste og hurtigt kan tilpasse sig nye situationer og dels ved at sikre at føden fordeles inden for fællesskabet.

Også i eskimoernes religion kan man aflæse den indsigt og forståelse, de havde af de arktiske økosystemers omskiftelighed og sårbarhed. Både dyr og mennesker har flere sjæle, som cikulerer i et kredsløb. Hvis mennesket krænker et dyrs sjæl ved at behandle et jagtudbytte respektløst, vil havets moder – Sedna – holde dyrene tilbage, så de ikke mere kan fanges. Kampen for tilværelsen opfattedes ikke som en kamp mod naturen, men som en underkastelse under denne. Det enkelte menneske var kun en brik i naturen og evigheden, og havde ingen mening i sig selv.

Det færøske landbrugssamfund

Det grønlandske fangersamfund var en jægerkultur, med kun meget få forbindelser til omverdenen. Det færøske landbrug op til ca. 1900 er et førindustrielt landbrug, som kræver endnu større økologisk indsigt end fangersamfundets, men med kontakter til omverdenen.

Naturforholdene har sat snævre grænser for den landbrugsmæssige udnyttelse af Færøerne. Øernes samlede areal er 1397 km² (lidt mere end Lolland). Størstedelen er fjeldområder, hvis naturlige vegetation veksler fra frodige græsgange til det nøgne fjeld. Færøerne ligger endvidere ved den klimatiske nordgrænse for kornavl, som defor kun kan finde sted i de lavest liggende dalstrøg, hvilket betyder, at det samlede opdyrkede areal ved hver bygd svinger mellem 25 - 100 ha.

I lighed med fangersamfundet vil jeg også om det færøske landbosamfund prøve at påvise, i hvor høj grad de produktionsmæssige forhold og de sociale indretninger er tilpassede de naturmæssige forhold.

Alle færøske bygder er beliggende ved havet, omgivet af det opdyrkede areal, bøen. Græs, høstet som hø, udgør langt den største afgrøde. Endvidere dyrkes der en smule byg og kartofler. Bøen er omgivet af et stengærde og her udenfor findes haugen, det ikke opdyrkede areal, der også tilhører bygden. Her græsser fårene.

Det vigtigste i den færøske landbrugsproduktion er køerne og fårene. Bøen er grundlag for køerne og haugen grundlaget for fårene. Men det er mere kompliceret end som så. Om sommeren gennes fårene helt op på fjeldet, og køerne få lov at gå på den nederste og bedste del af haugen. Til gengæld bliver leddene til bøen åbnet for fårene i den strengeste del af vinteren og her får de lov at gå indtil maj, mens køerne står på stald, og blandt andet fodres med det hø, der blev høstet på bøen den forrige sommer. På denne måde udnyttes arealerne optimalt.

Gennem generationernes erfaring har man fået et præcist tal for, hvor mange får, der kan gå i haugen for at udbyttet bliver størst. Dette tal kalder man »skipan«. For at de enkelte ejere ikke skulle udnytte haugen til egen fordel, havde man yderligere den bestemmelse, at ingen

måtte eje nogle bestemte får, de var bygdens fælleseje. Reglerne var så skrappe, at der hvert år blev udpeget en eller flere fårehyrder, og kun de havde adgang til haugen.

Fårene var delt op i flokke på mellem 10 og 70 stykker, der hver havde deres bestemte græsningsarealer. Normalt holdt man fårene så højt oppe på fjeldet som muligt om sommeren, for at spare på haugen til dårligere tider, men græsningen måtte hele tiden tilpasses det skiftende vejrlig.

Det færøske samfund var, som jeg skrev i indledningen, ikke isoleret som det grønlandske, det havde et livligt samkvem med først og fremmest Danmark, men også med andre lande. Det vil sige færingerne handlede, og en gammel vending siger: »Færø-uld er færø-guld«. For færingerne bliver det at producere mest mulig uld ikke bare et spørgsmål om at overleve, men også om at få et overkud til andre fornødenheder. Dette sikres ved at røgte fårene så alle græsningerarelaer udnyttes så effektivt som muligt, gennem fællesejet af fårene, gennem kravet om at skipan skal overholdes, gennem fri vintergræsning på bøen, gennem god vedligeholdelse af haugen. Denne økologiske tilpasning var i høj grad også økonomisk bestemt og fremmedes gennem de høje uldpriser.

Med disse to eksempler (et fra et jægersamfund og et andet fra et kvæg- og agerbrugssamfund) som baggrund, vil jeg prøve at belyse nogle sider af den økologiske krise, vi står i i dag.

Vi udnytter naturen på en anden måde end tidligere. Vi har nået et teknologisk stade, hvor vi ikke længere er nødt til at se på balancer og kredsløb i naturen, for at opnå det optimale udbytte. Vi har lært os at bruge lagerenergi, eller kunstig energi, som Jesper Hoffmeyer kal-

der det i sine bøger »Dansen om guldkornet« og »Økologiske produktivkræfter«, som jeg vil lade være udgangspunktet for noget af det følgende.

Denne orientering af den teknologiske udvikling mod udnyttelsen af kunstig energi til alle formål, udgør den teknologiske basis for vores ændrede naturudnyttelse. Et eksempel: I USA udgør den menneskelige arbejdskraft i landbruget (majsavl) 4900 kcal/år/ha, hvilket er mindre end 2 promille af det totale energiforbrug på 2896800 kcal/år/ha. Den største enkeltpost er i øvrigt kunstgødning med over 1 mill. kcal/år/ha.

Kort sagt, når vi bruger energi er det for at få udført arbejde, og denne arbejdsevne kan bruges til at bryde naturens kredsløb, den økologiske balance.

Tag for eksempel igen kunstgødning. Når man bruger kunstgødning i stedet for naturlig gødning, faldet humusindholdet i jorden. Det betyder, at jordens evne til at binde kvælstoffet i kunstgødningen nedsættes. Man må bruge stadig mere kunstgødning og store mængder af kvælstoffet udvaskes og havner i vore vandløb og søer. Her gøder det, og algevæksten øges kraftigt. Store mængder døde alger synker til bunds og nedbrydes af bakterier, som skal bruge ilt. Resultatet er en sø uden ilt, med døde fisk. Den økologiske balance er slået i stykker. Den begrænsende faktor er den bakterielle nedbrydning af organisk stof til blandt andet næringssalte. Den samme begrænsning som landmanden kom over ved at bruge kunstgødning.

Men hvordan komme videre i en samfundsudvikling, som fortsat er bundet til en teknologisk udvikling, der ensidigt er baseret på kunstig energi som problemløser.

Jesper Hoffmeyer skriver således: »For at overskride agerbrugssamfundets begrænsede magt over naturen, var mennesket dømt til at træde på den kobling, der befriede magten fra sin forankring i meningsfuldheden.

Meningsfuldheden forduftede ud af syne sammen med Vorherre og erstattedes af underkastelsen under den abstrakte rigdoms selvstændiggørelse som kapital. – Adskillelsen mellem magt og mening er kapitalismens historiske essens«.

Denne adskillelse vil i længden være en umulighed. Mange fornemmer »denne meningsløse magts afmagt«. Masseforbruget er rent teater, en feticheret handling, der tjener til at glemme meningsløsheden.

Naturen er så alvorlig en skranke for vores udfoldelse, at vi nu må underkaste os nødvendigheden af ikke at ødelægge dens beskyttende rigdom.

Her mener jeg at vi kan lære af eksimoerne og færingerne. Vi må kunne opøve en bevidsthed der fortalte os, hvornår vi overskred grænser, således at vi kan bevare det sammensatte og mangfoldige, både økologisk og kulturelt, og en sådan bevidsthed ville kunne øve indflydelse på alle andre niveauer i vort samfund.

Lene Gedde

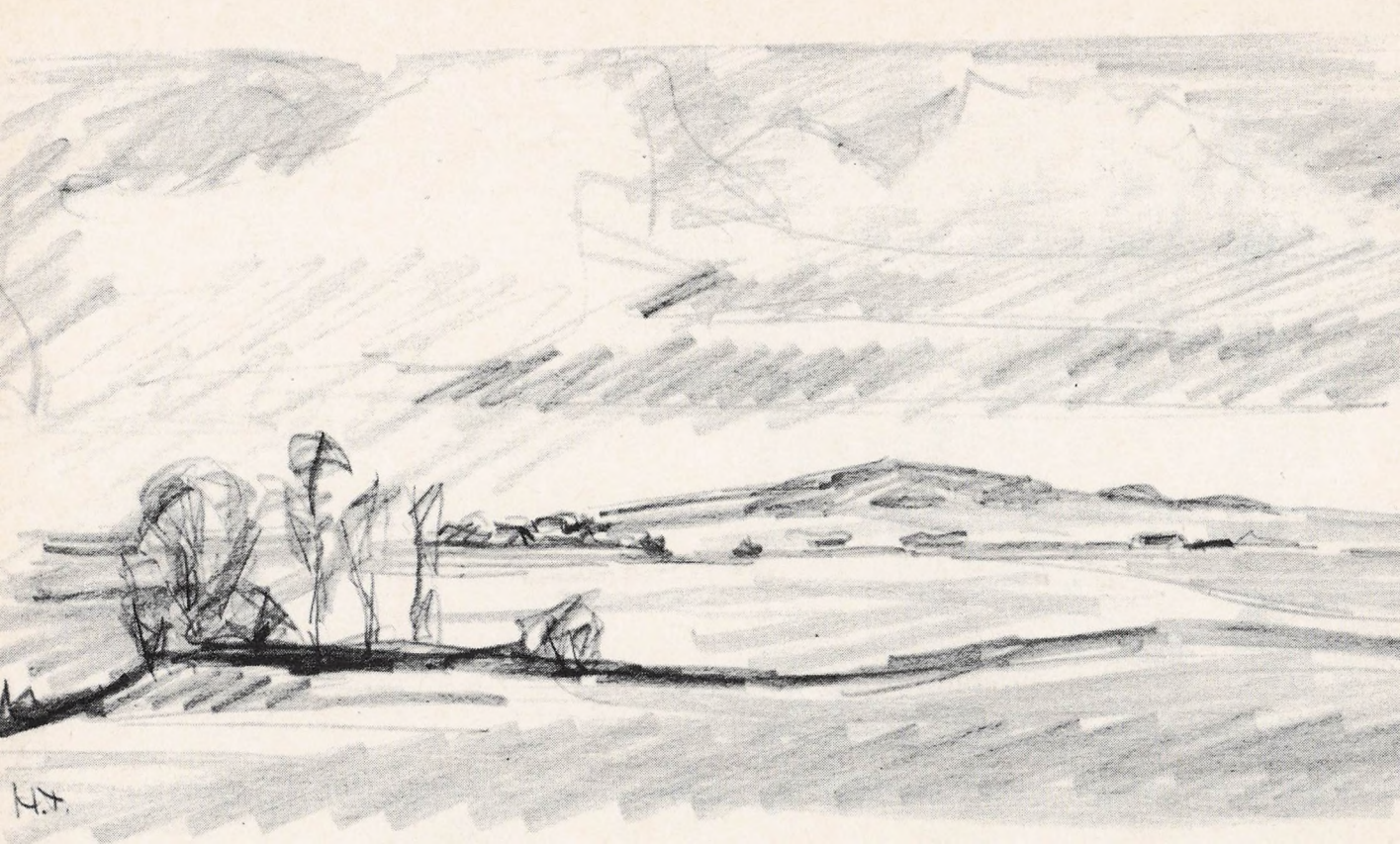

Chamberlain

Et af de mere betydningsfulde regeringsskifter i moderne historie fandt sted den 10. maj 1940, da Winston Churchill afløste Neville Chamberlain som premierminister i England. Det var i mange år en almindelig antagelse, at dette regeringsskifte havde et ret ukompliceret forløb, nemlig således, at da krigen for alvor tog fart, da tyskerne efter invationen i Danmark og Norge også gik til angreb mod vest, da kasserede det engelske folk Chamberlain, med at hvad han stod for af München-politik og eftergivenhed og forlangte med en røst Churchill, manden der i så lang tid havde advaret mod den fare Hitlertyskland udgjorde, manden, der havde krævet det engelske kampberedskab forberedt.

Denne opfattelse og beskrivelse er heller ikke helt forkert, men dog noget forenklet.

Bar Chamberlain skylden for, at der ikke var dæmmet op for Hitler i tide – hvad vi skal vende tilbage til senere – så bar Churcill en meget stor del af ansvaret for det mislykkede Norges-felttog i april 1940. Det var netop denne kaotiske affære der foranledigede den store underhusdebat 7. og 8. maj, hvor grunden skred under Chamberlain. Men hvor den ene blev støttet af sin fortid og sine fejltagelser, blev den anden ramt af dem. Det viste sig i underhusdebattens løb, at oppositionen mod Chamberlain inden for hans eget konservative parti var ganske kraftig, og de to oppositionspartier gik enige mod rege-

ringen, dog uden at pege på nogen anden til premierministerens post.

Der er eksempler på ganske markante angreb på Chamberlain i debatten. En af den første verdenskrigs helte, den konservative admiral Keyes optrådte således i parlamentet med paradeuniform og alle ordnerne nypudsede og erklærede i sin meget aggressive tale at »en krig ikke vindes af komiteer«. En anden konservativ politiker, den tidligere minister Leo Amery, holdt ligeledes en stor og lidenskabelig tale, han var den eneste af de konservative talere der direkte pegede på Churchill som Chamberlains afløser, og han sluttede sin tale med at citere Cromwells berømte salut til Det lang Parlament »I Guds navn gå«.

Det var ganske pikant, at det var Churchill der på regeringens vegne skulle afslutte debatten, han kunne ikke andet end være sig situationens muligheder for hans egne ambitioner klar. Det lykkedes ham at holde sig loyal mod Chamberlain inden for sådanne grænser, at det ikke ødelagde hans egne muligheder for avancement. Regeringen vandt afstemningen den 8. maj, men med adskillig mindre majoritet end den almindeligvis havde. Det gjorde Chamberlain meget bitter.

Spekulationerne i den engelske presse om regeringsskiftet havde taget fart under debatten i underhuset, men Churchills navn var kun sjældent nævnt. Noget oftere pegede politikere fra forskellige partier på ham, men der var i hvert fald en til med i løbet, nemlig Halifax, udenrigsministeren. Den første verdenskrigs politiske leder Lloyd Georges navn var også fremme.

Chamberlain havde intet ønske om at gå, han ville helst blive siddende som leder af en national samlingsregering, og hvis dette ikke lod sig gøre, ville han foretrække Halifax som sin efterfølger. Det kom den 9. maj til et møde i premierministerens kontor. Chamberlain havde samlet

Halifax og Churchill sandsynligvis med det formål at få sidstnævnte til at trække sin kandidatur tilbage. Samtalen er bemærkelsesværdig ved, at dén klarede sig bedst, som længst tav stille. Da Chamberlain bad Churchill om at fremsætte sin mening om, hvem der skulle efterfølge ham, Chamberlain, hvis han demisionerede, tav Churchill stille i lang tid. Det blev Halifax der ikke kunne klare spændingen og sagde noget om at han selv nok ville løbe ind i vanskeligheder som premierminister. Heri erklærede Churcill sig enig og dermed var sagen i realiteten afgjort.

Stadig den 9. maj udsendte arbejderpartiet en erklæring om, at det ikke ville deltage i en regering under Chamberlain. Det var et slag, men næste dag, dem 10., begyndte tyskerne offensiven mod vest. Chamberlain så her den sidste chance for at blive siddende. Han udtalte at al tale om regeringsomdannelse nu måtte tie og vige for arbejde, og at Attlee, arbejderpartiets leder, var enig med ham deri.

Det var Attlee imidlertid ikke, og han udsendte omgående en erklæring om, at en omfattende rekonstruktion af regeringen var nødvendig og at det hastede. Samtidigt gjorde han det lysende klart, at han ikke ville indtræde i regering under Chamberlains ledelse, men gerne under en anden regeringschef. Dermed var tæppet definitivt revet bort under Chamberlain, han gik til kongen med sin afsked og pegede selv på Churchill som sin efterfølger.

Det er – som nævnt ovenfor – til at finde den opfattelse, at det var klarsynets mand der kom til, og den naive svækling der gik. Jeg skal bruge de sidste linier til at modificere dette synspunkt.

Chamberlain var ikke noget fjols eller nogen ubetvingelig optimist. Han havde såmænd ikke de store håb om

fred, og han var ikke besat af noget krigskompleks. Han var i besiddelse af en ret kold objektiv balance.

Hitler skriver i sit politiske testamente at havde han taget krigen i 1938, havde han vundet, og han dadler Chamberlain mere for Tysklands nederlag end han tillægger Churchill det. Men hvorfor tog Chamberlain til München?

Indtil 1935 var den engelske opinion fuldstændig imod oprustning, under en hvilken som helst form. Chamberlain havde været en af dem der så godt, det lod sig gøre, havde forsøgt at presse premierminister Baldwin stærkt for at opnå det mulige i en styrkelse af Englands forsvar.

I 1938 var Tyskland England langt overlegen militært, og England var så uforberedt på krig at hele central-London var beskyttet af færre end tyve antiluftskanoner.

Chamberlain vidste at i 1940 ville England råde over radar og tilstrækkeligt med jagerfly til et forsvar af landet. Churchill har sagt, at alt dette med forsvarsberedskabet burde have været bragt i orden forlængst, men hvad hjalp det, når den engelske offentlighed ikke ønskede det således.

Chamberlain sad ved forhandlingsbordet i München med sikre underretninger om, at Polen i tilfælde af krig ikke ville rykke Czekoslovakiet til hjælp. Han havde informationer fra enhver betydelig politisk leder i Frankrig såvel som fra den franske generalstab om, at hvis England erklærede krig skulle man ikke regne med fransk følgeskab.

Alle de engelske stabschefer sagde ham, at han måtte vinde tid.

Det springende punkt har altid været, hvad den czekoslovakiske hær ville have været bevendt, hvis det var kommet til et krigsudbrud, og hvordan Rusland ville have forholdt sig. Det er også først langt senere, at

man fik kendskab til den indre opposition mod Hitler, der blev omstyrtet af München-forliget.

Det var måske ikke det mest begavede af Chamberlain at vende hjem fra München-mødet og vinke med papiret og tale om »Fred i vor tid«. Men man må ikke glemme, at han fik en næsten hysterisk modtagelse i lufthavnen og senere blev hyldet af folket sammen med kongen og dronningen på Buckinghamslottets balkon. Men det er ikke uden betydning for bedømmelsen af hans realitetssans, at han dagen efter sin hjemkomst gav ordrer til straks at styrke Fighter Command, at fremskynde radaren for enhver pris og at udbygge søforsvaret til det mulige maksimum.

Så gik det som det gik, og vi ved i dag, at det kunne være gået anderledes.

pog

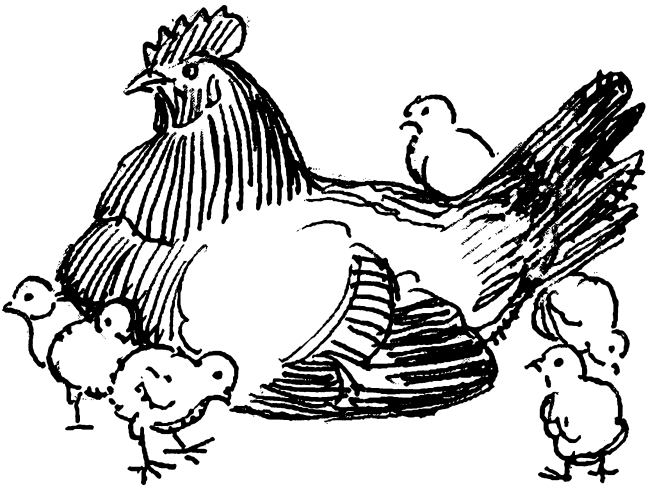

Grete Killemose

Ved festen for Grete Killemose den 19. november 1976 holdt Gerda Kragh, en af vore gode naboer, en tale for Grete, som på udmærket vis fortæller om fødselaren. Vi bringer med talerens tilladelse nogle passager fra talen.

– – –

For 24 år siden var jeg så heldig at komme til Vallekilde – og få dig til nabo. En hundekold dag cyklede du forbi, og jeg siger så til en af damerne i gartneriet: »Nej, ved du nu hvad – der kørte en dame forbi med bare ben i sandaler, bluse og nederdel og strikketrøje«. »Nå, ja«, siger hun så, »det var da Grete Killemose, hun fryser aldrig«. Bagefter spurgte hun mig: »Kender du ikke Grete Killemose?« – »Nå, nej – jo – jeg ved da, hvordan hun ser ud – og hvor hun bor, og jeg har da også været elev på højskolen en sommer – og har set hende i skuespil, men nej, egentlig kender jeg ikke Grete Killemose«. Så sagde hun: »Det må du i hvert fald sørge for at komme til, for hun er en af de bedste kvinder i sognet«.

– – –

Du har mange jern i ilden – du har altid travlt – og du har altid tid til dine medmennesker. Du har fået en masse i vuggegave, som mange kunne misunde dig. Du er positiv over for alle mennesker, og jeg tror du hylder det princip, at kan man ikke sige noget godt om nogen, så kan man i det mindste tie stille. Du interesserer dig for fatastisk meget, og det har altsammen noget med dine med-

mennesker at gøre, både politisk, socialt, nationalt, nordisk, sønderjysk, sydslesvigsk, kulturelt og alt, hvad der har med skole og kirke at gøre. Og så din interesse for biblioteksvæsenet og for bøger – det vil sige – jeg tror egentlig, det er lånerne, der interesserer dig mest.

– – –

Du har begge ben på jorden, undtagen, når du lægger dig med brækkede arme eller ben. Og så er du også syg på en imponerende måde – helt anderledes end de fleste. Du har ikke smerter på samme måde som vi andre, og du er heller ikke pivet, som vi andre er det. Du synes bare, det er ærgerligt at gå i gibs, men du indretter dig efter det – og så finder du på noget andet at snakke om – ikke noget med sygdom.

– – –

I Luthers forklaring til: »Giv os i dag vort daglige brød« står: »Til det daglige brød hører: Alt hvad der hører til livets ophold, såsom mad, drikke, klæder, sko, hus, hjem, mark, penge, gods, god ægtefælle, gode børn, godt tyende, god og trofast øvrighed, god styrelse i landet, godt vejrlig, fred, sundhed, gode sæder, ære, gode venner, trofaste naboer og deslige«.

I dig har vi en god ven og en trofast nabo.

Sommerhus i oktober

Så kørte de, en munter vrimmel af venner-og-slægtninge som i sand oprindelighed har trodset vind og vejr og tilbragt en oktober-week-end i sommerhuset.

Glade er de kørt afsted, og glad har jeg vinket dem af. Lidt utålmodig står jeg og venter på at bilen skal forsvinde ud af syne. På bagsædet vender de sig om og vifter, jeg kan se spørger hinanden: »Hvad skal hun dog lave dernede helt alene?« Hvad jeg skal? Ingenting. Jeg skal bare ud på mit efterårstrip: alene i sommerhuset.

En tung slatten tåge maser alle tilløb til bølgeskvulp i stykker, træerne gider heller ikke engang suse i det vejr. Det eneste jeg kan høre er nogle usynlige måger der skriger mærkeligt ude fra dynen, ganske nærved. Ellers er her stille, faktisk ikke en lyd. – I aften vil her ovenikøbet være lige så mørkt som her nu er stille. De glade nybyggere på marken bag mig er draget hjem med deres græsslåmaskiner – ingen små oplyste trøstefirkanter i mørket om natten.

Hvad skal man også ved stranden i oktober? Og så alene!

I stilheden tænker jeg på radiomedarbejder, dr. Murke, som samler på stilhed. Hver pause, hver tøven som han klipper ud af sine radiointerviews samler han og klistrer sammen til et langt bånd med stilhed på. Når han kommer hjem fra arbejde sætter han båndet på mens han læner sig tilbage i sin stol. – Dr. Murke har yderligere den ejendommelighed at hver morgen kører han hele vejen rundt med paternosteren i radiohuset, op om loftet gennem maskineriet. Hver morgen er han lige bange, og

alligevel gør han det. Ikke for noget særligt, bare for at se hvad der sker, for at mærke suget i maven.

I tankerne sammenligner jeg mit efterårstrip med dr. Murkes i paternosteren. Nogen ublandet fornøjelig oplevelse er det ikke at være alene med sig selv i et par uger, uden bil, elektricitet og med 8 kilometer til biffen. Det suger lidt i maven ved udsigten. Følelser og forestillinger vil blive revet ud af deres umiddelbare vanthed, og ovre i »andetheden« venter nye visioner og andre sammenhænge.

Men man skal over et par tærskler først. Det begynder med tidsfornemmelsen. Man føler sig som i et tidsvakuum, er der nogen mulighed for handling i et vakuum? For at slippe for problemet: hvad skal jeg lave nu? forskyder man sit tyngdepunkt og flygter ud ad tidsaksen. Først lidt bagud: Det var ellers hyggeligt i fredags . . . Så lidt fremad: Det skal blive hyggeligt, når . . . Det sidste bliver dog kun blegsottige fantasier, for jeg har netop ikke sat nogen datogrænse for min rejse i dette som indtil videre er ingenmandsland. Det må afhænge af hvornår jeg er nået til at »press the panic-button« som det hedder i amerikanske psykologforsøg, hvor man sætter en mand ind i en tom kasse, og måler hvor lang tid der går før han trykker på panikknappen og vil ud.

Mit sommerhus er ganske vist ingen sort kasse, men lige nu trænger det dog svært til at befolkes. Avisen! Heldigvis. Jeg gransker den ualmindelig nøje, som sædvanlig uden at blive klogere på realiteterne bag det politiske spil, men underholdt af dens dramatiske kvaliteter. Kendte personer i kendt dialog om kendte problemer. Løsningen kender jeg, det vil sige ikke i tid, men funktionelt, jeg sidder jo lunt her i sofaen og føler mig allerede bedre tilpas. Derimod undres jeg over hvad jeg til daglig tillader mig at springe over. Travtips for eksempel, denne perle af misforståelser, opfindsomhed og af og til vellyd. I min

nuværende situation må der rationeres strengt. Dagens debat og offentlige bagvaskelser gemmes til morgenkaffen i morgen.

Efter et par dages forløb har jeg vundet fodfæste og tidsfornemmelse tilbage: det *er* strengt taget tidsspilde at læse hvert ord i Politiken. Tilbage er stadig det påtrængende problem at jeg er alene. Det løses ved et enkelt men smukt kunstgreb: jeg opfinder en usynlig makker. Han er mig absolut venligt stemt, nærmest lidt beundrende-benovet, og forlener alt hvad jeg foretager mig med et betydningsfuldt skær. Selv de mest idiotiske sysler, ja faktisk kun dem.

Når man har bragt sig i en situation hvor grænserne for nødvendig praktisk og intellektuel udfoldelse er så snævre som her, bliver der uundgåeligt en del tomgang og vegeteren tilbage. Dagen består af oceaner af tid, som man nok kan blive lidt rastløst forpligtet ved, når man kun for en kort bemærkning er udtrådt af det pulserende virksomme liv. Her træder min usynlige makker i funktion.

Hvem ellers ville forstå at urets tikken og ovnens ildskær er tilstrækkeligt til at få tiden til at gå? Hvem ellers ville bifalde at man bruger hele eftermiddagen til at kigge på trækkende musvåger og solens gang (ved hvilket sidste man lærer at man får ikke tiden til at gå. Den gør det selv.)? Den slags tidsspilde bruger vi jo ikke til daglig. Og selv i min ensomhed er jeg nødt til at have en usynlig makker til at legitimere at jeg så herligt spilder min tid. Med tiden glemmer jeg helt at jeg selv har opfundet ham og begejstres over så enige vi er.

Der er dog et punkt i vort ellers så udmærkede samliv hvor mine konventioner kommer i konflikt med hans mere dvælende spontanitet: måltidet. I en usynlig tilskuers nærværelse kan det være en overordentlig delikat affære at indtage et måltid mad. Med ham som eneste

bordfælle føler jeg mig som vogter af et tomt og for længst glemt ritual, som oprindeligt var beregnet på et fællesskab og derfor forlener ensomheden med et skær af ydmygelse. Altså stiller jeg som regel min sult i størst mulig skødesløshed, på kanten af køkkenbordet. Det generer ingen af os, og hvis han skulle finde på at materialisere sig i form af Jens Postbud, risikerer jeg ikke at sidde midt i en hakkebøf, helt alene.

Man vil have forstået at det i disse dage er en skrækkelig oplevelse at få besøg af mennesker. De tror ikke det er muligt at være alene, og skal lige ned og se om det er rigtigt. Selv tror jeg heller ikke rigtig det er muligt, og bliver usikker og ydmyget ved at være den der har sat sig uden for fællesskabet for at prøve. Uden rigtig at kunne give nogen grund. – Men en skønne dag opdager jeg at den usynlige makker ikke har været her i lang tid, uden at jeg har lagt mærke til det. Det er pudsigt nok den selvsamme dag, hvor jeg opdager at grænsen ikke var en tomgangs panik-grænse, men er blevet en opfyldelsesgrænse.

Thorkild Bjørnvig taler i sit dig »Grænsen« (fra Delfinen) om »en grænse i sindet,/ ikke fastlåst til permanent afgrænsning, generel afvisning, isolation/ en ny retfærdiggørelse« men en grænse bag hvilken vi kan/ »akkumulere indsigt og løse hårdknuderne i os op/ i drømme og muligheder,/ gøre erfaringer brugbare til handling, men aldrig bestemmende for den,/ samle os fra andre steder end de sædvanlige til en beslutning/ og sove ud, og måske til sidst/ opdage omrids af den universelle opgave – «

Går gennem plantagen ned til vandet. Tåge, mørket er blødt og tykt af trækkende vindrosler der risler over mig i en konstant strøm. Af og til drypper et højt hvin ned til mig i vandkanten, det eneste der betyder mig at de er der. Jeg føler mig fristet til at blive her altid – alene.

Så er jeg klar til at tage hjem. *ellen*

Fra Vallekilde højskole før århundredskiftet

I 1865 var Ernst Trier sammen med Lars Dinesen på vej mod Vallekilde. Det er januar måned med frost og sne. Ernst Trier skriver: »Endelig nåede vi igennem Skippinge til støden mellem Vallebjerg og Tudebjerg og – der lå Vallekilde foran os!

Mangfoldige gange er det gået mig således, når jeg er kommet på det sted i egnen, at jeg synes at opleve den stund igen. Atter er det som jeg så stedet i strålende solskin som det viste sig i den dag, og som om jeg indåndede den friske frostluft. Atter hører jeg de raske hestes hovslag mod den frosne jord. Der var noget inden i mig der jublede den første dag, jeg så Vallekilde«.

Fra Troels Triers erindringer

Det var et rigtigt sted for tre drenge at vokse op. Her foregik altid noget. Her var den store højskole med de skiftende elevhold, og her kom mange forskellige mennesker i besøg, og så var der landbruget som var bygget ind i samme bygningskompleks som højskolen.

Skolen var lagt på en skråning, oprindelig bygget som en vinkelbygning med skolestuer i vestfløjen og i sydfløjen var vor private bolig.

Oppe fra første sal havde vi en herlig udsigt over Svinninge Vejle mod bakkerne helt ovre ved Torbenfeldt og Jyderup skove. Man kunne også i klart vejr se Skamstrup kirke, hvor Borup og faster Marie boede.

Dengang lå Svinninge Vejle helt dækket af vand om vinteren, først når foråret kom, kunne vandet pumpes ud i kanalen om den udtørrede Lammefjord. I sin tid havde vejlen været en gren af Lammefjorden, men var blevet inddæmmet før denne. Der gik en vold uden om arealet og uden for den igen en kanal – Landkanalen – som tog det vand, der strømmede til fra bakkerne. Der lå små møller hele vejen rundt, der malede vandet fra de tilstødende marker ud i denne kanal. Indenfor volden var der en midterkanal, som samlede vandet fra et grøftesystem over det hele inddæmmede jordareal. En dampmølle, som malede vandet ud af midterkanalen, lå helt ovre ad Svinninge til.

Når foråret satte ind, var der et fugleliv af den anden verden på disse enge, som om sommeren dækkedes af græsning og hvor flokke af kreaturer gik.

Lå man på skrænten for enden af skolens have, der gik over i et uopdyrket stykke med vilde tjørn, stengærder med forskellige mosser og et mylder af vilde blomster, en lerskrænt med digesvalereder og nedenfor en mose med dens særlige vegetation, ja – lå man der en forårsdag, hvor den gule, den okkegule glente svævede i kredse over ens hoved, hvor viber, måger, ænder og gæs hørtes nede fra engen, nu hvor oversvømmelsen var forbi, da var det som en åbenbaring. Hurtig kom sommeren med mosekonebryg og frøernes kvækken som i aftenstilheden hørtes op til skolen. Ved solnedgang lød kirkeklokkerne fra landsbyerne på den anden side engene, og alt som det mørknede, så man tydeligt kabbelejer og andre blomster som små gule lys, der tændtes. Så kom efteråret med andetræk og vinteren med is over den oversvømmede eng. En sådan vintersøndag kunne man fra bakken se de mange elever der samledes på isen til skøjteløb. De mørke skikkelser så ud, som svævede de mellem hverandre.

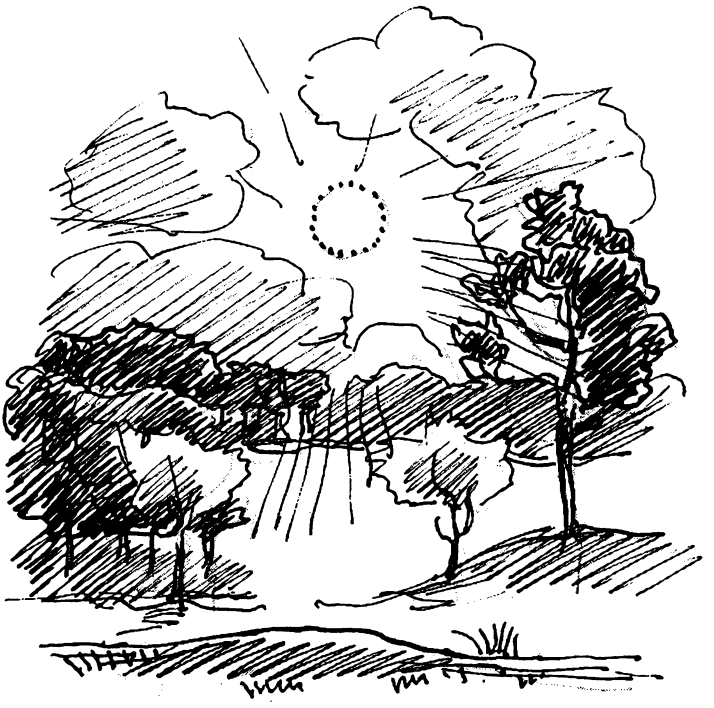

Til højskolen hørte en dejlig have der skrånede mod syd. Først var der vin, abrikos, fersken og blåregn der voksede opad husmuren, så bede med roser og derefter hække af funkia og plæner med blomsterbede. På begge sider af haven var plantet læbælter og indenfor dem var gange. En hed »Filosofgangen«, en anden »Kirsebærgangen« og denne fortsatte i »Sommerpæregangen«.

På tværs af haven gik der en nøddegang og nedenfor denne var en pergola med lysthus i hver ende, ja, og så en frugthave i midten med dværgstier der snoede sig mellem æble-, pære- og blommetræer.

Når far kom hjem efter foredragsrejser, havde han ofte stauder og andre planter med tilbage, ting som han

havde erhvervet på turen rundt. I det hele taget var far en ivrig havemand og meget stolt af sin frugt, som han havde fremelsket i mange forskellige sorter.

To gartnere arbejdede i haven. Thi foruden prydhaven og frugthaven var der en stor køkkenhave samt en planteskole.

Min far havde den opfattelse, at en have godt kunne indrettes så den var nyttig og dog smuk, derfor var haven fuld af alle disse forskellige frugttræer, men den havde også store plæner, rosen- og blomsterbede.

I det hele taget var det hans princip, at i alt skulle der tænkes på, at skønhed og nøjsomhed godt kunne følges ad, og dette havde eleverne nytte af at se praktiseret.

Han søgte på alle punkter hjælp hos kunstnere, i stort såvel som i smått, når der skulle laves noget ved bygningerne, ja, det kunne strække sig lige til det mindste, som låget på en vandtønde. Det fik han Joachim Skovgård til at tegne. Det blev et låg med håndgrebet udskåret som en and. Engang fik han den idé, at en lang skorsten der blev opført, måtte kunne forsires noget så den ikke så så bar ud. Jeg så Joachim Skovgård længe stå i gården og spekulere på dette. Det endte med at han sagde til far, at det eneste han mente kunne hjælpe var, at skorstenspiben lidt efter lidt blev sodet til.

Far havde megen sans for hygge og indrettede sine stuer med megen smag. Da hans far, tømmerhandler Jacob Trier døde i 1886, arvede min far alt indboet, og det var et fint indbo, der pludselig kom ud til Vallekilde. Jeg fatter egentlig ikke, hvordan der har været i vort hjem, inden alt dette kom til, men jeg ved fra far, at det var uhyre spartansk.

Uden om højskolen og landbrugsbygningerne lå så markerne. Efterhånden var der samlet 68 tønder land. Vi blev tidligt fortrolige med arbejdet i landbruget. Om sommeren var vi i marken, vi red hestene til vands og lærte hurtigt at holde os på hesteryggen, selv om den sprang nok så galt. Vi børn var altid tidligt oppe om morgenen, og om vinteren tyede vi ned i den varme stald.

Landbruget og haven leverede de fleste af de produkter, der brugtes i højskolens store husholdning. Der hørte også et lille bageri til, det lå i en bygning for sig selv. Der blev hver dag bagt brød og boller, og når bageren om eftermiddagen var gået efter endt arbejde, var vi drenge meget fristede af de nybagte boller. En dag blev vi overraskede af to lærere, en kom efter os ind i bageriet, og da vi skyndsomt hoppede ud af vinduet, stod den anden og tog os i favnen.

– Alt blev jo dengang hjemmelavet på højskolen. Der blev brygget øl og kærnet smør, kogt sæbe af gamle svin, fremstillet kartoffelmel, og cikorie blev snittet og blandet med korn. Det sidste brugtes efter en ristning til kaffebrygning.

Der dyrkedes hør, som blev skættet og spundet af koner på egnen. Hørgarnet hang i store bundter på vort loft for senere at blive vævet. Ligedan skete det med ulden. Da jeg og mine brødre første gang skulle have jakketøj, var det af hjemmevævet stof, som ganske vist var klippet af en skrædder, men syet af en sypige. Da skrædderen var fortørnet over at han ikke skulle sy det, havde

han klippet det sådan at det ikke passede. I det hele taget var disse dragter, vi gik med, just ikke lavede efter opskriften – »klæder skaber folk«.

Hvad angår min far havde vi drenge ikke noget indtryk af det, som så mange berømmede ham for – hans store evne til at tale fra en talerstol. Dertil var vi for unge, men vi havde nok et indtryk af hans stærke personlighed. Vi drenge undgik ham når han gik sine ture i haven, men vi var ikke bange for ham – tværtimod.

Når han om aftenen efter en anstrengende dag tog sig en 10 minutters lur på chaiselongen, da lå vi om ham som de små børn omkring den berømte romerske skulptur af Nilguden.

Bemærkninger til Troels Triers erindringer

Min far indleder sine optegnelser med: »Hvad jeg skriver her er lige ud af pennen, uden nærmere kritisk gennemgang. Det må tages som det er – måske noget ubetydeligt, men altså til nærmere bearbejdelse, hvis jeg får tid til det«.

Han var et »øjemenneske« kan man sige, fik allerede som dreng stærke indtryk af sine omgivelser gennem øjet. Han blev da også maler og har gennem et langt liv fortolket det danske landskab som *hans* øje så det. Tid til »nærmere bearbejdelse« af sine erindringer fik han ikke, ja, nåede end ikke at nedskrive alt, hvad der var planlagt.

Det ovenstående uddrag er valgt for at vise, hvad hans drengeøje så.

Udtrykket »vi drenge« dækker over de tre brødre:

Jakob Sejr Trier	f. 1878 d. 1939
Troels Trier	f. 1879 d. 1962
Tyge Trier	f. 1880 d. 1940

Troels Triers erindringer indledes med en kort sekvens fra faderesn bog: 25 Aars Skolevirksomhed i Vallekilde.

Faderen, Ernst Trier, døde den 29. december 1893.

Moderen, Julie Trier, døde den 6. december 1881.

Holmer Trier

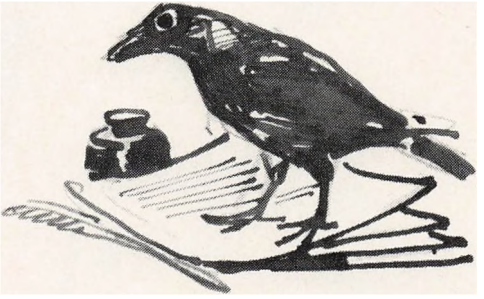

Lige værdighed

En af efterårets gode oplevelser er jubilarmødet, der finder sted i forbindelse med efterårsmødet. Der er mange aldersgrupper i jubilarskaren, og alle ser de glade og forventningsfulde ud ved mødet med gamle kammerater og med den gamle skole, der var rammen om mange fælles sorger og vel især glæder. – Velvidende, at disse gamle elever må have fortrængt eller gemt de problemer af vejen (i hvert fald ved denne anledning), som *må* have eksisteret, også for tidligere tiders elever, kan man ikke lade være med at spørge sig selv, om disse festligheder ikke har en begrænset fremtid.

Et højskoleophold kan næppe længere for en ung stå som det enestående tilbud om at lære sig selv, sin Gud og sin omverden at kende, som det vel var for 25 - 50 år siden. Selv i disse tider er tilbudene og mulighederne for at erhverve sig viden og indsigt mangfoldige, og det er kun en god ting. Men vi må nok se i øjnene, at for en del af de unge er et højskoleophold en munter, lærerig – i bedste fald inspirerende oplevelse, men det vil forblive et led i en oplevelseskæde, ikke *oplevelsen.* Den store trofasthed overfor skolen og elevforeningen kan man næppe forvente eller forlange, omend det luner godt, når man alligevel møder den.

Hvad skal der til, for at et ungt menneske knytter sig til en højskole med bånd, der måske kan holde hen over et par generationer? Havde den gamle højskole »mærkesa-

ger«, som vi mangler? Noget kan tyde på, at i dag er en nuanceret holdning til tingene med mange indbyggede forbehold overfor den uforbeholdne begejstring ikke sagen. For en del af de unge *skal* sagerne være sorte eller hvide, alt være enten-eller. For andre er ligegyldigheden eller den opgivende holdning sat ind – det nytter alligevel ikke noget, og så holder man sin mund.

En højskolelærer, der i nogle år har været med i opbygningen af en af landets talrige nye højskoler, fortalte mig fornylig, at skulle de enkelte skoler klare sig igennem omskiftelige tider, måtte man have et program, der afspejlede en holdning til tilværelsen. Han skyndte sig at tilføje, at han ikke havde megen fidus til programmer, der rummede alle de rette meninger – for eksempel havde hans egen skole aldrig anvendt ordet »socialistisk« i skoleplanen, og trods enkelte ikke-socialistiske elementer i elevskaren var sigtet klart uden at skolen på forhånd var sat i bås. Målet var angivet igennem de projekter og praktiske opgaver, eleverne blev stillet overfor.

Det er muligt, kollegaen i højskoleverdenen har ret – meget muligt endda. Målsætningen bør nok markeres klarere, hvis man da ellers kan blive enige om målet (her forstået politisk eller religiøst). Og kan man det, hvis man samtidig synes, at netop højskolen skal være stedet »hvor meninger brydes«, og hvor en del af udfordringen forsvinder, hvor der ikke er væsentlige brydninger at tale sammen om?

»Hvorfor render I allesammen rundt med et Tvind-kompleks?« Spørgsmålet blev stillet til et bordfuld højskolefolk i dette efterår af en af undervisningsministeriets topfolk. Det faldt i en selskabelig sammenhæng, men det sank nok til bunds i en og anden sjæl, som ikke mægtede at værge for sig i første omgang, men som nok ved nærmere eftertanke har følt sig lidt anfægtet i sin

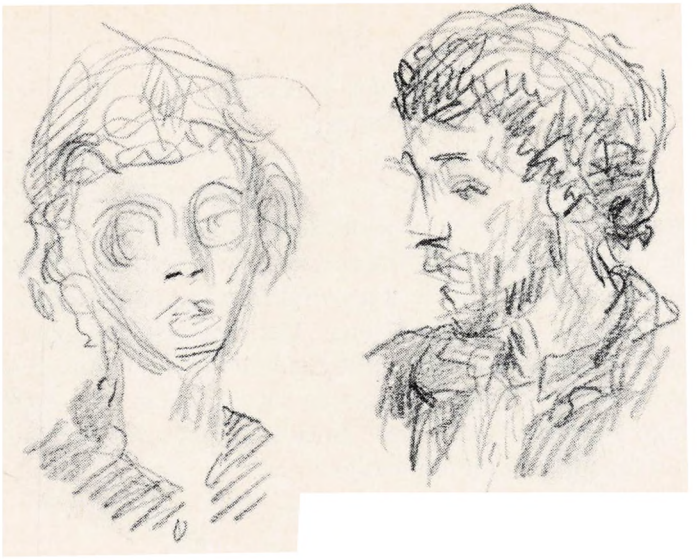

mere traditionelle højskoleopfattelse. Hvad skulle man dog få komplekser af?

I det hellige frisinds navn må man acceptere, at sådan kan man altså også gøre det – og herregud, nu er det en modesag at komme på »Den rejsende Højskole« sådan som det engang var det at komme på Askov eller Krogerup. Hvad er det egentlig, de har at byde på til forskel fra os andre? Praktisk arbejdsfællesskab, i nogen grad økonomisk fællesskab, fælles projekter af teoretisk og praktisk art. Dertil kommer, hvad vel især optager forældregenerationen, en puritansk levevis og en afvisning af unødvendige forbrugsgoder. Hånden på hjertet, min søde ven – hvis du var et ungt menneske, det påtænkte højskoleophold, hvor ville du så selv tage hen? Sandsynligvis til Tvind!

Hvor er det da, det kølige overlæg og forbeholdet sætter ind? Det har nok i sidste ende at gøre med fornemmelsen af gruppepres, af en form for undertrykkelse af det enkelte individ, der er politisk betinget, og derved berøres ens frihedsbegreb for alvor. Vil der være plads

for særstandpunkterne, for særhederne, for dem, der ikke har de »rigtige« meninger?

Når alt kommer til alt, er det vel netop det originale i højskoletanken, at man på en folkehøjskole igennem praktisk og teoretisk arbejde, igennem samtaler i timer og i fritiden giver folk fra alle samfundsgrupper mulighed for på denne måde at prøve at forstå hinandens synspunkter og tilværelsens sider. Det kan give uenighed, men det kan også give muligheden for at undgå den polarisering af samfundet, som ellers finder sted. Den »lige værdighed« må være forudsætningen for at man kan tage hinanden højtideligt.

Herdis Veit

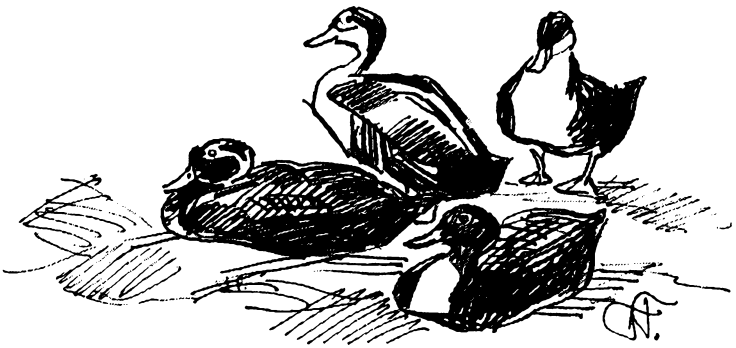

Efter Mao

Den 9. september var det et år siden Kinas formand, Mao Tse-tung, døde. Kinas rorgænger – formand for ¼ af jordens befolkning. Han blev 83 år gammel, så hans død kan vel ikke siges at være kommet overraskende. Der har da også i mange år været tænkt, sagt og skrevet meget om, hvad der ville ske, når han ikke længere kunne være det nye Kinas ubestridte leder.

Men verdenshistorien bliver som bekendt ikke skabt af store mænd, men af de enkelte folks bestræbelser frem mod en bedre tilværelse. I denne proces kan ledere så have betydning som katalysatorer – og det er Kina og Mao et godt eksempel på.

Kinas revolution blev ikke gennemført, fordi der var en håndfuld mænd, der syntes det var en god idé. Den blev gennemført, fordi det var en nødvendighed. Der var ingen anden vej ud af de umenneskelige forhold, det kinesiske folk levede under. Og når kommunisterne vandt frem fra landsby til landsby, skyldtes det ikke, at de kaldte sig kommunister – hvad vel dårligt nogen vidste hvad betød – men at det, de skabte, og det, de stod for, var mere menneskeværdigt.

Maos styrke lå i, at han hele tiden var sig dette bevidst og arbejdede ud fra det, både ved revolutionens gennemførelse, men især under opbygningen af det nye Kina.

Jan Bredsdorf, der har været lærer i Kina, fortæller, at et af de største problemer under revolutionen var, at når

befrielseshæren om dagen havde befriet en landsby og delt jorden ud til landarbejderne, så skete det ofte, at disse den følgende nat gik op til godsejeren og gav ham deres nyerhvervede skøde med ordene: »Vi ved jo godt, at jorden tilhører dig«. Ethvert land, der oplever en revolution, støder på problemet: Hvordan sikre, at de resultater, der er opnået gennem en revolution, ikke mistes ved falden tilbage til det traditionsbestemte (revisionisme) – at der ikke opstår et kulturspring eller nærmere en kulturkløft. Begrebet kulturrevolution har netop sin oprindelse her.

Opskriften lyder i al sin enkelhed: Lad magten blive hos folket, og lad det også selv opleve, at det har magten«. Det er ved hele tiden at forsøge at efterleve denne målsætning, at Kina har opnået de hidtidige resultater. Derfor kunne kollektiviseringen af Kina heller ikke ske fra den ene dag til den anden, men måtte foregå gradvist.

Derfor måtte man bryde med den sovjetiske centralisme og lave sit eget decentrale system baseret på folkekommuner.

Derfor var det også nødvendigt at isolere sig i forhold til omverdenen og blandt andet ikke modtage nogen form for hjælp udefra. Hvordan skulle man ellers få opbygget denne helt nødvendige kollektive og nationale selvtillid?

Og endelig forklarer det også, hvorfor det i sidste halvdel af 60-erne, hvor de gamle revolutionære i deres ledende stillinger var gået hen og blevet temmelig pamperagtige, var nødvendigt at gennemføre kulturrevolutionen. Et opgør rettet mod bureaukratiseringen og falden tilbage til gamle principper i form af indførelse af akkordarbejde, udvidelse af de private jordlodder osv. Starten blev givet af Mao med den berømte vægavis: »Bombardér hovedkvarteret!«, og realiseringen af opgøret sørgede blandt andet tusinder af unge rødgardister for

ved – i bogstaveligste forstand at vandre ud til alle egne af landet med Maos Den lille Røde i hånden. Men selvom parolen lød: »Tag et fast greb om revolutionen og forøg produktionen«, så medførte kulturrevolutionen alligevel en økonomisk stagnation og på visse områder en direkte tilbagegang. Det blev nu for alvor klart, at ikke alle i Kina havde den samme opfattelse af, hvordan udviklingen skulle forløbe. Hvad skulle man prioritere højst, politisk bevidsthed eller økonomisk udvikling, når man ønskede begge dele? (Vi kender problematikken fra debatten herhjemme. For eksempel er EDB produktionsfremmende samtidig med, at det er ødelæggende for den politiske bevidsthed).

Selvom kulturrevolutionens første afsnit officielt meldtes først til ende i 69, var det denne prioriteringsproblematik, der var skyld i den stadigt voksende uro inden for det kinesiske samfund. Flere personer, der under kulturrevolutionen havde fået tildelt væsentlige roller, mente, at man endnu ikke var gået radikalt nok til værks. Og går vi frem til sidste år, kan vi se denne konflikt slå ud i lyslue den 3. - 4. april på Tien-an-men-pladsen, den himmelske freds plads, hvor demonstranter går til angreb på folkemilitsen.

Stemningen i landet var på det sidste blevet mere utryg. I befolkningen sporedes en reaktion mod de mange ideologiske kampagner, og indefor Kinas kommunistiske parti var markeringen af to fløje blevet stærkere. Fra den kulturrevolutionære fløj var der for eksempel igen begyndt at dukke personkritiske vægaviser op. Nogle kunne tolkes som kritik af premierminister Zhou En-lai – Kinas administrative chef. På den anden side havde netop Zhou En-lai haft stor succes i januar på Kinas 4. folkekongres (den øverste myndighed i Kina), som fortaler for økonomisk stramning, langtidsplanlægning, og det, han kaldte for »de fire moderniseringer«

(omfattende landbrug, industri, videnskab og militær). Baggrunden var, at der blandt andet på grund af tørke var økonomisk lavvande, og det kneb her i slutningen af den fjerde 5-års periode at nå de satte mål – noget, som folket var klar over, og som talte til fordel for de såkaldte pragtmatikere, som Zhou En-lai var regnet for én af. Han, hvis død den 7. januar skulle blive den inddirekte årsag til urolighedernes udbrud.

Da man i week-end'en den 3. - 4. april afholder den årlige Qing Ming – en højtidelighed til ære for de døde og de revolutionære martyrer – strømmer nemlig tusinder af peking-borgere til Den himmelske freds Plads for at hylde den døde Zhou. Situationen her tilspidses efterhånden, og da det erfares, at folkemilitsen i ly af mørket har fjernet de mange blomster og kranse med æresbevisninger, kommer det til åben kamp.

De følgende dage meldes der om tilsvarende uroligheder rundt omkring i Kina, noget, der nødvendigvis må få politiske konsekvenser i et land med ét-parti-system.

Allerede den følgende onsdag kommer der da også en officiel erklæring, hvori de kulturrevolutionæres gamle modstander Deng Xiao-ping tildeles kylden for – som det hedder – disse kontrarevolutionære optøjer, hvorfor han fratages alle sine ledende poster, og dermed for anden gang bliver suspenderet (første gang var under kulturrevolutionen, men han blev senere taget til nåde på Zhou En-lais anbefaling).

Urolighederne fortsætter landet over i sommerens løb. Flere byer bliver næsten delt op i ideologiske kampzoner, og overalt i byerne er der uro på arbejdspladserne og kritiske vægaviser. En del, der kritiserer de lokale ledere, men nu også et stigende antal, der kritiserer de kulturrevolutionære – især Maos kone Ching Qing.

Nogen vil måske spørge: »Jamen hvor står Mao i alt dette her?« Det rigtige svar er nok, at Mao allerede på

dette tidspunkt er meget svag. I hvert fald bliver det officielt meddelt den 13. juni, at Mao for fremtiden ikke vil modtage udenlandske gæster. En utvetydig tilkendegivelse af, at Maos helbred nu hastigt forringes. Begge parter tager ham til indtægt for deres synspunkter, men et direkte parti i striden synes vanskeligt at spore.

En sidste uforudset, men nok så væsentlig hændelse indtræffer i juli måned. Da rammes Kina af et kraftigt jordskælv. Kulminebyen Tang-shen jævnes med jorden, og i hele Peking-området anrettes skader. Det menes, at over 100.000 mennesker er dræbt, og i månedsvis må folk bo på gaderne, blandt andet fordi der hele tiden meldes om nye jordskælv. Udover at være en menneskelig katastrofe, er det en økonomisk katastrofe, da netop kullene fra denne egn udgør en væsentlig del af energiforsyningen til landets stålproduktion – et smertens barn såvel i Kina som i alle andre udviklingslande.

I en sådan situation var baggrunden for ideolgisk debat, stridigheder og arbejdsnedlæggelser til fordel for studiemøder ikke særlig gunstig. Det, der nu krævedes, var organisation og handlekraft, og rundt om i landet kunne man nu se jordskælvet taget til indtægt mod – som man sagde – »de kulturrevolutionære rebeller«.

Og så kom pludselig budskabet om Maos død den 9. september. Kinas leder i snart en menneskealder, og den person der for det kinesiske folk frem for nogen var symbolet på det nye Kinas sejrrige fremmarch. Der lægger sig hermed naturligvis et sorgens slør over Kina, men samtidig vil det også være rimeligt at tro, at det tomrum, hans bortgang medfører hos de fleste kinesere gør, at behovet for en afslutning på den verserende strid bliver akut. – Og den kommer ikke engang en måned efter.

4. - 5. oktober kan man se en holdningsmæssig ændring i pressen, som hidtil har været de radikales talerør. Og den 7. oktober sker så anholdelsen af de fire radikale

– den såkaldte »Shanghai mafia« – der, ud over Maos kone, Ching Qing, blandt andet er den »unge« Wang Hong-wen (40 år), som i lang tid havde været regnet for Maos efterfølger.

Med denne hændelse (noget pressen herhjemme meget malerisk har beskrevet), må man sige, at stridens knude er hugget over. Hvad der herefter er sket, kan i det store hele ses som en direkte følge heraf: Den moderate Hua Guo-fengs udnævnelse til Maos efterfølger, Deng Xiao-pings 2. tilbagevenden fra kulden, opfordringen til »et nyt økonomisk stort spring fremad«, og her i sensommeren: 11. partikongres' bakken op bag den nye ideologiske linie, der »sætter økonomisk og praktisk udvikling over revolutionær aktivitet«.

Og dermed kan man godt sige, at 1. kapitel af historien om Kina efter Mao er forbi – og at den næsten var forbi, før han døde.

– Men det kræver et par kommentarer endnu – for hvad nu med den kulturelle udvikling, Kinas store eksperiment, det kollektive menneske, folkets uomtvistelige magt og dermed Maos kongstanker? Er Kina ikke på vej til at placere sig på linie med så mange andre lande, der har oplevet en revolution og som nu styres af en lille magtelite?

Et afgørende spørgsmål må være: Disse såkaldte kulturrevolutionære (heriblandt Ching Qing), hvad var det egentlig, de ønskede. Var det Maos kulturrevolution de ville fortsætte? Var det folkets uomtvistelige magt, der lå dem på sinde? Hvor stor var den folkelige opbakning bag dem?

Med hensyn til det sidste, så er det mest bemærkelsesværdige ikke det der skete, men det der ikke skete – nemlig, at der ingen optøjer fulgte efter fængslingen.

Noget, der måske kan belyse dette, er en nyligt udkommet bog af den amerikanske professor Roxane Witke

på baggrund af et 60 timer langt interview hun havde i 72 med Maos kone (for øvrigt noget, der kun har ét fortilfælde i Kina, nemlig Maos beretninger til Edgar Snow). Bogen handler om Ching Qings liv, men fortæller også noget om hendes politiske anskuelser. Hendes hovedmål var den kulturelle revolution, hvilket for hende betød forvandling af de kommunistiske ideer til social adfærd – altså skabelse af det socialistiske menneske. Dette skulle være muligt ud fra »den rene tavles princip«. At den menige kineser var at sammenligne med en ren tavle, hvorpå man skrev eller tegnede det ønskværdige. Der var altså tale om at bryde alle broer til den gamle kultur (»arkæologi er et farligt fag«). Der gives i bogen flere eksmpler på denne nedvurdering af folket og mistro til dets dømmekraft. I interviewet fortalte hun om sin begejstring for Greta Garbo. På spørgsmålet om, hvorfor man så ikke viste hendes film, svarede hun: »Det ville være

usundt for folket – man kunne lære af deres negative eksempel« – »Disse borgerligt demokratiske film må reserveres private forevisninger«. På Ching Qings eget område (scenen), gør noget tilsvarende sig gældende. Hun skabte her den idealiserende kunst, som skulle give folket nogle lysende eksempler, de kunne stræbe frem imod. Hendes helte, naturligvis som regel revolutionære eller proletarer, var altid aldeles strålende og prægtige (»vi går ikke ind for naturalisme«). Hovedpersonerne skulle stråle af proletarisk bevidsthed (»græde stående«).

Overfor Roxane Witke citerede Ching Qing nogle linier fra et kendt gammelt kinesisk digt »Drømmen om det røde værelse«:

Sjældent skinner månen fra
en skyfri himmel, og alt for
hurtigt går de gode dage.
En ædel og stræbsom sjæl,
fange af sin lave stand,
dit lyse sind høster kun had,
og til slut bliver du dræbt
af sladderen, din ædle herres
bekymringer var forgæves.

Når man i dag læser disse linier, viser de en slående lighed med hendes egen skæbne.

Forfatteren af »Drømmen om det røde værelser« skal engang have sagt: »Når det virkelige bliver uvirkeligt, så bliver det uvirkelige virkeligt«. Dette overfører Witke på Ching Qing og siger, at »hun levede i sit røde værelse med sine vestlige film og sine operadukker, som hun mente besad magisk kraft, men dette var kun muligt, så længe Mao var i nærheden«.

Jeg synes nok at man fornemmer lidt af baggrunden for den voldsomme personkritik, som især Ching Qing har været udsat for.

Mest afgørende for den politiske udvikling har dog nok, som så ofte, været de økonomiske forhold. I Kina er økonomi stadig noget jordnært, som diskuteres meget.

I sin tredie bog fra den lille nordkinesiske landsby Liu Ling giver Jan Myrdal et eksempel på et møde, hvor man diskuterer lønsystemer. Diskussionen står mellem synspunkterne løn efter udført arbejde eller – hvad der er nødvendigt for at opnå lighed – efter behov. Det man når frem til i Liu ling er, at man i øjeblikket er nødt til at holde fast ved det første synspunkt og satse på økonomisk vækst, for så senere at kunne indføre løn efter behov – en opfattelse som meget tyder på er vidt udbredt i landet.

Altså må vi konkludere: en – i det mindste midlertidig – økonomisk krise samt et generationsskifte har nødvendiggjort en samling af ledelsen (med de ofre det måtte kræve), samt en høj prioritering af den økonomiske udvikling – for så senere ved en større produktion, helt at kunne udslette ulighederne.

Benny Andersen har engang sagt, at livet er en hårfin balance mellem tryghed og revolution. Det er nok ikke sagt med henblik på det kinesiske folk, men det passer også her. Den udvikling Kina er på vej ind i, kan let vise sig at være en balancegang, der er meget vanskeligere end det lige i dag ser ud til, og faren for, at folkets diktatur skal blive til folkets repræsentative diktatur er der som sagt hele tiden. Men det kinesiske folk er vel rustet. Den ideologiske mobilisering er vidt fremskreden. Hvordan det så vil gå, om Maos tanker og ideer vil kunne leve videre, eller vi skal se dem forvansket, eller måske afløst af idoldyrkelse, ja, det kan kun udviklingen vise.

I næsten al den tid Kinas eksistens har været kendt i den vestlige verden, har der været tradition for en ganske særegen oplevelse af dette land. Man har set det som

stedet, hvor det umulige var muligt, hvor mennesket kunne tillægges dyder og laster, alt efter behag.

De seneste års udvikling i Kina må gøre det klart for alle, at der ikke er væsensforskel på eksistens i Kina og alle andre steder i Verden. Den kamp som foregår der, er den samme kamp der foregår i de fleste lande – en kamp mellem forskellige opfattelser af, hvordan man bedst får en mere menneskeværdig tilværelse.

»Revolution er ikke noget teselskab«.
(Mao)

Thor West

Praktiske meddelelser

EFTERÅRSMØDET holdes omkring den første søndag i 20'erne i september måned. Det bliver i 1978 lørdag den 23., søndag den 24. og mandag den 25. september.

Alle er som sædvanlig velkomne, og der er mulighed for at bo på skolen under mødet, blot man tilmelder sig forinden. Vi sender gerne program til interesserede.

Jubilarmødet holdes fredag den 22. september og begynder med middag kl. 18.00.

Eleverne fra årgangene 1927/28, 1928, 1937/38, 1938, 1952/53, 1953, 1967/68, 1968 vil denne aften være skolens gæster.

Pårørende og tidligere elever, der ikke er jubilarer, er også velkomne mod forudbestilling og betaling.

Jubilarer, der er medlemmer af elevforeningen, vil fra skolen modtage en indbydelse til mødet. Kender I adressen på jubilarer, som ikke er medlemmer af elevforeningen, så send den venligst til Grete Killemose, 4535 Vallekilde.

Fra Vallekilde-kredsene

Vestjyllandskredsen:

Formand: Gårdejer Arne Rode, Moesgård, 6933 Kibæk.
Næste møde i 1979.

Nordjyllandskredsen:

Formand: Gårdejer Olav Libak Hansen,
Ny Agerndrup, 9830 Tårs.
Møde i 1978: Lørdag den 7. oktober i Hjørring.

Fynskredsen:

Formand: Karl Rasmussen, Enghaven 14, Jullerup,
5472 Særslev.
Næste møde i 1979.

Kredsmøderne

Vi har i det forløbne år deltaget i tre kredsmøder, nemlig i Fynskredsens møde på Søhus, Skjern-kredsens sammenkomst og det årlige møde i Hjørring. På Søhus og i Hjørring var der mødt mange gamle Vallekilde elever frem, i Skjern var det tilgengældkun få, men alle tilstedeværende ønskede dog at fortsætte med Vallekilde-mødet, og man pålagde hinanden at skaffe flere til stede næste gang. Alle tre steder blev det et godt møde.

Det skal tilføjes, at Hjørring-kredsen atter i år havde arrangeret en bus-tur til Vallekilde i forbindelse med efterårsmødet. Vi er meget glade for dette udslag af trofasthed fra gamle elevers side. En ny tradition ser ud til at være grundlagt.

Georg Veit

Fra elevforeningen

På mange måder kan 1977 siges at have været et »jævnt« år for elevforeningen. Et år, hvor den lille, men desværre stadige tilbagegang i medlemstallet fortsatte. Et forhold, som for det første har sin forklaring i, at den naturlige afgang i den ene ende ikke modsvares af en tilgang i den anden, og for det andet i, at mange medlemmer ikke sørger for at holde elevforeningen orienteret om ænringer i adressen som følge af flytning, omlægning af postdistrikter, vejnummerering osv. Hermed en opfordring til at tallet på disse »frafaldne« bliver mindre.

Hvad angår direkte aktiviteter fra elevforeningen kan man vel også sige, at vi holdt linien. Det vil sige ikke de store, udfarende arrangementer, men i al fredsommelighed et forsøg på at udfylde vores plads i billedet af Vallekilde Højskole.

Skolen fik sit længe ventede billede af Uffe Grosen – et maleri af Peer Dahl, forestillende Grosen på talerstolen i haven. Det hænger nu i pejsestuen. Endvidere har Holmer Trier restaureret Louis Moes billede af Tyr og Fenrisulven på gymnastiksalen, så det igen står smukt og klart. Endelig skal det nævnes, at elevofreningen har skænket skolen et farve-TV til afløsning af det 15-årige sort-hvide, som ligeledes var en gave fra elevforeningen.

Årets elevmøde må også siges at høre til de jævne. Det vil sige lille, men hyggeligt og velfungerende. Vi havde et spillemandsorkester til at underholde lørdag aften, men

vi må nok til at overveje, om ikke deltagerantallet er for lille til at bære et så forholdsvis dyrt arrangemenet.

Generalforsamlingen var jo for første gang placeret uden for elevmødet, nemlig i forbindelse med jubilarmødet. Men bortset fra det kan man vist også rolig kalde den for jævn. Stik imod vore forventninger mødte der nemlig ikke flere op end tidligere, måske sanrere færre. I øvrigt forløb generalforsamlingen under Holmer Triers ledelse på udmærket vis. Efter vedtagelse af beretningen, som ovenstående er et uddrag af, og regnskabet, som bringes andet steds i årsskriftet, blev Bent Larsen, Vallekilde, nyvalgt til bestyrelsen. Han afløser Annie Westphael, der sidste år trak sig tilbage som formand, men blev siddende i bestyrelsen til nu, hvor hendes valgperiode udløb. En tak til Annie for der arbejde, hun har lagt i foreningen. Der blev under generalforsamlingen stillet spørgsmål til de noget sparsomme vedtægter, foreningen har, og bestyrelsen blev pålagt at udarbejde ændringsforslag, især til præcisering af generalforsamlingens opgaver.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med Jørn Fugl som formand. Endvidere valgtes Annie Westphael og Bent Larsen til højskolens styrelse.

Med disse få kommentarer til årets forløb en venlig hilsen fra *Grete Killemose* og bestyrelsen.

Jørn Fugl

Årsregnskab for Vallekilde Folkehøjskoles Elevforening

1. juli 1976 til 30. juni 1977

INDTÆGTER:		UDGIFTER:	
Kassebeholdning 1/7-76 ..	29.623,54	Trykning af årsskrift	20.386,30
Medlemsbidrag		Porto	7.592,90
(1976-medl.)	41.224,60	Tryksager	2.606,37
Salg af tidl. årsskr.....	108,00	Kontor, rejseudg. m.m. ...	1.249,00
Rente og dividende	3.490,95	Landsforeningen	1.552,50
		Skolen (elevmøde m.m.) ...	10.200,00
		Gaver	259,25
			43.846,32
		Ny kassebeholdning	30.600,77
	74.447,09		74.447,09

STATUS

FORMUE:		GÆLD:	
SDS 505-44-00219	17.528,32	Nettoformue	30.600,77
SDS 505-04-00532	12.508,05		
Vallekilde-Hørve Spare-			
kasse nr. 34	522,54		
Giro 6 00 70 90	41,86		
	30.600,77		30.600,77

Ovenstående regnskab er gennemgået og fundet i overensstemmelse med fremlagte bilag, kassebeholdning var til stede som opgivet.

Vallekilde, den 19. september 1977.

(sign.) *Niels Juul/Vagn Aage Fredslund*

Vinterholdet 1967-68

Erik Sixtus Andersen, Roskildevej 237, Benløse pr. Ringsted. – Øksebjergvej 23, 4100 Ringsted.

Annelise Kirsten Andersen, Oppe-Sundby Mark, Frederikssund. – Efter højskoleopholdet blev jeg ansat som barneplejerske på en vuggestue i Vanløse. Gift 1969 med telefonmontør Erik Madsen, fik samme år en datter og blev hjemmegående. Den 1. oktober 1970 ansat på vuggestuen »Halkær« i Stenløse, hvor jeg stadig er. Bor i eget hus i Stenløse. – Bøgevej 4, 3660 Stenløse.

Majken Lenea Andersen, Laksegade 3, Rønne.

Lene Andersson, Engvej 83, København Ø.

Anna Hammer Andresen, Hagavej 8, Søborg.

Sigridur Kristin Bjarnadottir, Haga Pingi, A-Hun, Island.

Lene Maria Borch, Vestergade 98, Svendborg.

Lisbeth Bronée, Assensgade 3, København Ø. – Jeg har hovedsagelig beskæftiget mig med at finde ud af mig selv – eller ind til mig selv. Sideløbende dermed har jeg haft utallige jobs. Blandt andet: Børnehaver, fabrikker, rengøring, blomsterbinding, servitrice, gartneri osv. Og så har jeg været ude at rejse i flere år. Nu studerer jeg religion (universel), filosofi, psykologi og jeg er ved at tage uddannelse i hathayoga. Samtidig har jeg et halvdags rengøringsjob. – Fælledvej 11 C, 4. th., 2200 København N.

Knud Bundgård, Voldby, Hammel. – Efter højskoleopholdet tog jeg plads som karl på Dyrehøjgård på Røsnæs. Fra november 1968 elev på Gråsten Landbrugsskole, 9 måneder. Blev i 1969 gift med Ditte (elev samme vinter). Vi flyttede til Asnæs, hvor jeg arbejdede som traktorfører i 9 måneder. Fik så en bestyrerplads i Vester-bøgebjerg, her var vi i 6 år. Børn har vi også fået: Rikke 8 år, Tine 6 år og Rasmus 2 år. Maj 1976 rykkede vi teltpælene op og drog vest på til Voldby, da vi havde købt mine forældres ejendom samt en naboejendom. – Voldby Hedevej 30, 8450 Hammel.

Birthe Christensen, Lumdumskov, Lundum. – Efter endt skoleophold startede jeg som smørrebrødselev på Hotel Hvide Hus i Ebeltoft.

Efter 2 års elevtid var jeg smørrebrødsjomfru 1½ år i Bergen og på Munkebjerg i Vejle. Men jeg havde ikke lyst til at fortsætte indenfor hotelbranchen. Efter at have set en TV-udsendelse om HF-kurser fik jeg »blod på tanden«. September 71 startede jeg HF-forberedelse på Vrå højskole, optaget på Gedved Seminarium 72. Rejste 74 til Israel i kibbutz. Efter hjemkomsten besluttede jeg mig til at søge ind på Socialpædagogisk Seminarium i Århus. Her har jeg nu gået i 2 år, forventer at blive færdig til næste år. Mit ønske er at få ansættelse indenfor åndssvageforsorgens skoler eller børnehaver. Jeg er alene med en dreng på 2 år. – Ringkøbingvej 29, st. th., 8000 Århus C.

Ulla Christiansen, Annasvej 5, Hjørring. – Efter skoleopholdet var jeg rengøringsassistent på Holbæk Sygehus. Uddannet til sygehjælper samme sted. Købte grund i Hjørring og byggede hus, flyttede dertil 1971. Gift med Steen Christensen. Vi har 2 børn – Dennis på 6 år og Sanne på 4 år. Arbejder nu som sygehjælper hveranden uge på Hjørring Sygehus. – Petersvej 12, 9800 Hjørring.

Jan Rask Dalby, »Vestervang«, Sprove pr. Stege.

Birgitte Ditlevsen, Gasværksvej 8, Hørsholm. – Tog sygehjælpereksamen februar 1969 på Bispebjerg Hospital. Gift 1969. Har 3 piger. Går nu hjemme og hygger om ungerne. – Nørrevang 49, 1. th., 3460 Birkerød.

Marit Egelund, Horne, Fyn. – Efter højskoleopholdet kom jeg på kontor i en trælasthandel i Roskilde, der var jeg 3 år. Derefter blev jeg kasserer i Andelsbanken i Viby, hvor jeg har været siden, kun afbrudt af barselsorlov. Gift 1970 med Niels Seier Hansen, elev samme vinter. Har to piger, 5½ og 1½ år. – Møllevej 19, Birkede, 4130 Viby Sj.

Birgit Elmose, Vallerup, Balderslev.

Ellen Erichsen, Knudsbølvej 70, Rødovre. – Fra 1968-70 forskellige job på fabrikker og børneinstitutioner. Gift 1969 med Geert Brovad. Uddannet på børnehaveseminarium 1970-73. Har arbejdet som pædagog siden. Vi har 2 drenge, Rasmus født 1972 og Mads 1977. – Lucernevej 179, 2610 Rødovre.

Torben Espensen, Valløby, Vallø.

Ditte Vivi Espersen, Ved Højgård 11, Bagsværd.

Karen Fredslund, Vranderup Østergård, Kolding. – Først på Lindknud alderdomshjem, derefter på Struer Husholdningsskole. Kom på husholdningsseminariet i Sorø, afbrød uddannelsen og tog i stedet på Århus Husholdningsskole og tog uddannelsen som husholdningstekniker. Arbejdede derefter 14 måneder på et skolehjem i Vejle. Flyttede til Ry i 1974. Gift samme år med Thorvald Ellehede, land-

brugstekniker. Vi arbejder begge i Ry på Skanderborg amt og Bjerre Herreds Landboforeningers kontor. – Skovsrodvej 33, 8670 Låsby.

Marie Methi Ingrid Beathe Grimm, Grønlænderhjemmet, Tranegårdsvej 26, Hellerup.

Susan Grimm, 25 Robin Glen Road – Watchung, New Jersey 07060, USA.

Jensine Grønvold, Christianshåb, Grønland.

Anne-Grethe Nørvang Hansen, Nørgård, Skøttrup, Løkken.

Anne Grethe Heine Hansen, Sct. Jørgensgade 28, 4200 Slagelse.

Ellen Marie Lindhard Hansen, Kærmindevej 7, Næstved.

Kirsten Marie Vonebjerg Hansen, Præstegården, Brendekilde, Holmstrup.

Leif Saltofte Hansen, Dovregade 13, København S.

Lissi Kok Hansen, Gårdstedet 25, Valby. – Fuglegavl 5, 1. tv., 2700 Brønshøj.

Merete Aarsleff Hansen, Ramsømagle pr. Gadstrup. – Efter højskoleopholdet kom jeg i praktik ved Løvens Kemiske Fabrik's børnehave, Ballerup, var der til 1969, hvor jeg startede på Holte Børnehaveseminarium. 1971-73 assistent i Høsterkøb børnehave, 1973-74 ansat på Lyac, Lyngby. Gift med Kurt Simonsen, Virum, blev hjemmegående og hjalp til i svigerfaders automobilfirma. Januar 77 købte vi hus i Slangerup. Er nu dagplejemor for 2 børn, har selv 2 piger – Karina 3 år og Anita 6 måneder. – Skrænten 12, 3550 Slangerup.

Niels Seier Hansen, Ramsømagle pr. Gadstrup. – Startede som forpraktikant på et fritidshjem i Roskilde. Sad i elevforeningens bestyrelse (valgt af årgangen). Fra foråret 1969 var jeg tankpasser i 2 år. Blev gift med Marit Egelund fra samme årgang i maj 1970. Samme år blev jeg optaget på Seminariet for Fritidspædagoger, var i de 3 følgende år fast week-end- og ferieafløser på benzintanken. Vi købte hus i 1971. Efter seminariet var jeg på et lille fritidshjem i et år. I Roskilde var jeg med til at starte et fritidscenter med ca. 350 børn og unge, hvor jeg stadig er afdelingsleder. Fra 1973 har jeg været tilknyttet seminariet som praktiklærer. 2 år har jeg siddet i bestyrelsen for børnenes vuggestue og børnehave. I 1975 solgte vi vores offset-trykkeri (1 mand på deltid). Jeg byggede vores hus om i 1976. – Møllevej 19, Birkede, 4130 Viby Sj.

Norma Jean Hansen, R 2 Box 104 Ludington, Michigan, USA. – Ved hjemkomsten fortsatte jeg som lærer. Nu læser jeg til havearkitekt på Michigan State University. Jeg har været i Danmark 2 gange siden 1968. Jeg håber at komme igen i 1978. – R2 Box 104 Ludington, Michigan 49431, USA.

Uffe Bo Østergård Hansen, Mullerupvej 8, Kværndrup, Fyn.

Leif Villy Haslund-Nielsen, Ejbyvej 214A, Rødovre. – Efter højskoleopholdet fik jeg plads på et skolehjem som praktikant, var der i 2 år. Derefter fik jeg plads på et skolehjem som praktikant, var der i 2 år. Derefter fik jeg stilling som uuddannet pædagog på et børnehjem. Da jeg på grund af manglende skoleuddannelse ikke kunne blive optaget på børneforsorgsseminarium, som jeg ønskede, tog jeg først teknisk forberedelseseksamen og derefter udvidet teknisk forberedelseseksamen. 1. september 1974 startede jeg så på uddannelsen til børneforsorgspædagog på Skovtofte Socialpædagogiske Seminarium ved København. Fik i år min eksamen. Jeg arbejder nu på en ungdomspension, startede 15. august. I 1970 byggede jeg hus sammen med Jytte, og der bor vi stadig. Vores dejlige dreng, Lars, blev født 1974. I min fritid spiller jeg håndbold, har i 2 år været formand for håndboldafdelingen Orient i Rødovre. – Barupvej 3, 2730 Herlev.

Per Haugård, Skolegade 17, Tårs. – Efter højskoleopholdet 5 måneder som traktormontør i København. Derefter smed ved færdigbeton i Ålborg, hvor jeg har været siden. Det er et afvekslende arbejde, som har bragt mig rundt i hele landet. Gift 1973 med Lilian, som er omsorgsassistent på et forsorgscenter her i byen. Fik i august 1975 datteren Anette. Fritiden er fordelt mellem haven og sommerhuset. Jeg har gået på aftenskole og deltager stadig i gymnastik. – Nellikevej 11, 9310 Vodskov.

Kirsten Heering, Svanevej 8, Tommerup.

Cecilie Esther Karoline Karen Heilmann, Sikkertoppen, Grønland.

Poul Hviid, Australiensvej 6, København Ø. – Arbejdede et stykke tid i mit fag som typograf. Tog så studentereksamen, har siden læst samfundsfag og historie ved Københavns Universitet, afbrudt af erhvervsarbejde. – Grønnegade 30, 3., 1107 København K.

Karen Jacobsen, Enevoldsgård, Fjaltring pr. Ramme. – Først 1 år i forpraktik på et fritidshjem i Herning, derefter 1 måned på sløjdlærerskole i Askov som led i uddannelsen. 3 måneder på Holstebro Soldaterhjem. Optaget på Ikast Fritidspædagogseminarium, dimitteret 1971. Ansat på Hammerum fritidshjem, hvor jeg er fastansat på fuld tid. Jeg har 2 piger – Liselotte 6 år og Dorte 5 år. – Poulsen, Tværgade 5, Hammerum, 7400 Herning.

Elsebeth Jensen, Søndergade 18, Viby Sj.

Hanne Jensen, Flinterup pr. Fuglede. Uddannet på Slagelse Børnehaveseminarium. Leder af Grantofte børnehave i Ballerup. Rejste januar 1976 til Canada. Gift med Børge Dam, har 2 drenge, 5 og 2½ år. – 24 Lester Cres, Skt. Albert Alberta, T8N – 2C 1 – Canada.

Irene Gyrithe Hedengrav Jensen, »Spånbæk«, Reerslev pr. Ruds-Vedby. – Studentereksamen fra Høng Studenterkursus 1971. Frivillig medarbejder på Mellemfolkeligt Samvirke, et dagcenter. Startede april 1975 på skolen for ergoterapeuter, bliver færdig april 1978. – Åboulevarden 3, 3., 1960 København V.

Kirsten Marie Jensen, Byvænget 16, Ballerup. – 4 måneder i huset i Italien hos en dansk-italiensk familie med 2 børn. Derefter uddannet til børnehavelærer. Gift 1970 med Jørn Petersen. 3 år i en børnehave som halvdagsassistent. Nu hjemmegående husmor, har 3 børn – Jesper 7 år, Anja 4 år og Mette 2 år. – Gråbynkevej 3, 2670 Greve Strand.

Lillian Jensen, Friborgvej 14, Hillerød. – Efter højskoleopholdet begyndte jeg på postgirokontoret, var der i 5 år. Gift 1973. Har en dreng, Torben, på 2½ år. Vi har selv bygget hus. Siden 1974 har jeg været i Ullerød Brugsforening på halvtid. – Ålholmparken, vej 7 nr. 4, 3400 Hillerød.

Bente Aggerbech Johansen, Sirgræsvej 5, Kastrup. – Først et halvt år i huset. Begyndte derefter på en uddannelse til sygeplejerske. Sprang fra efter 1½ år fordi jeg ønskede at komme til at læse. Efter at have været på Askov Højskole i 3 måneder, begyndte jeg på et studenterkursus, det varede 2 år. 1972 startede jeg på universitetet. Jeg læser latin som hovedfag og dansk som bifag. Regner med at være færdig om 2 år. Dette skal dog tages med forbehold, da min mand og jeg har en lille pige på 4 måneder, hun kræver sit og lader hånt om alt hvad der hedder studier. – Christensen, Nyelandsvej nr. 18, st. th., 2000 København F.

Birgit Jørgensen, Rosendalsvej 15, København Ø.

Erik Peter Kirk, Vindinge pr. Roskilde. – Jeg er lagerarbejder. Bonni, Roskilde. – Toftebjergvej 15, Vindinge, 4000 Roskilde.

Astrid Landergren, »Dekora«, Nordbog, Als.

Analise Larsen, Risdalsvej 41, Viby J. – Efter Vallekilde var jeg 3 måneder på Århusegnens Husholdningsskole, dernæst 6 måneder i huset i Zurich. Arbejder nu på Philips Radio. Er gift med indkøbsassistent Arne Paulsen. Har 2 piger, Heide 6 og Susan 3 år. Bor i rækkehus på Amager. – Backersvej 112A, 2300 København S.

Bent Larsen, »Ørbækgård«, Sæby pr. Kirke Hyllinge.

Leif Bjerring Larsen, Hovedgaden 6, Mørkøv.

Lit Meret Larsen, Bobakkevej 7D, Ålsgårde.

Tove Larsen, Kongevejen, Niverød, Nivå.

Birthe Larsen, Aistrup pr. Sebbersund.

Dorte Leidessdorf, Æbeløgade 44, København Ø.

Mona Karen Lennert, Tuborgvej 120, Hellerup.

Jørn Lind, Lysabild pr. Skovby, Als. – Efter opholdet på Vallekilde var jeg karl hjemme. Derefter 9 måneder på Dalum Landbrugsskole. Plads på en gård ved Hillerød et halvt år. Fra maj 1970 til maj 1972 på Landbohøjskolens Forsøgsgård i Tåstrup. Gift sommeren 1972 med Tove (elev samme vinter). Bor nu på forpagtet gård i Fjelby og driver 3 ejendomme sammen med min far. Vi har 2 børn, Janne 3 år og Søren 1½ år. Er med i den lokale idrætsforening og leder drengegymnastik, denne vinter dog herre-motionsholdet. Jeg har også spillet en del amatørteater. – Fjelby 11, 6474 Skovby, Als.

Lene Pagh Madsen, Jernbanegade 6, Hundested.

Gerd Maretrup, Jordmarksvej 120, Kastrup.

Aron Martinsen, Kangamiut, Sukkertoppen, Grønland.

Mette Moestrup, Bering pr. Hasselager.

Jette Nederby, Tranebjerger 7, Tåstrup.

Agnete Nielsen, Kaj Munksvej 12, Århus C.

Berit Nielsen, Kinavej 27, København S. – Lige efter højskoleopholdet kom jeg på Københavns Børnehaveseminarium og var der fra 1968 til 70. Derefter fik jeg en stilling i Simon Peters sogns børnehave i 1970. Bor stadigvæk på Amager, men nu i mit eget hus, som jeg arvede efter min morfar. Rejste til Garmisch-Partenkirchen, hvor jeg arbejdede i en stor børnehave i 7 måneder. Rejste tilbage til København igen og fik mit gamle arbejde i børnehaven, hvor jeg stadig arbejder på 8. år. Jeg er ugift og rejser meget. Korresponderer med unge mennesker i mange forskellige lande, det er min store hobby. – Kirsten Kimersvej 4, 2300 København S.

Carsten Nielsen, Floravej 27, Glostrup. – Flyttede til Hillerød og fik igen arbejde som smed. Boede der i 2 år og flyttede så til Rødovre og arbejdede i forskellige firmaer – stadig i mit fag. Gift 1973 med Susanne, har en datter, Liselotte, på knap 4 år. Købte 1973 en andelslejlighed på Østerbro, boede der i 3½ år. I den periode sad jeg i andelsforeningens bestyrelse og senere i Private Andelsboligforeningers Administrationsselskabs bestyrelse. Oktober 1976 flyttede vi i eget hus, rækkehus, i Tåstrup, hvor vi er meget glade for at bo. Jeg er stadig smed og arbejder nu med rustfrit stål i et firma der hedder Brdr. Lynge. – H. P. Olsens Vænge 49, 2630 Tåstrup.

Elise Hall Nielsen, Rådhusvænget 3, Kastrup.

Henny Nielsen, Ll. Fruervadgård, Harløse. – Efter højskolen fik jeg arbejde på et optagelseshjem for børn i Hillerød. November 1968 flyttede jeg til Greve, begyndte i en nystartet børnehave i Ishøj. Gift 1969 med Niels Krüger, elev samme vinter – Slimmingevej 29, Vollerslev, 4100 Ringsted.

Jytte Balzer Nielsen, Molbechsvej 11, Valby.

Annette Kaae Olsen, Lergården, Bidstrup, Saunte. – Efter højskoleopholdet arbejdede jeg som sygehjælper på fysiurgisk hospital i Hornbæk på børneafdelingen. 1968 optaget på Slagelse Børnehaveseminarium. 1970 ansat i børnehaven Tibberuppparken, Espergærde. 1972 leder af samme børnehave, hvor jeg stadig er ansat. Købte hus sommeren 1977. – Båstrupvej 240, 3480 Fredensborg.

Ditte Marianne Olsen, Tårnvej 9, Rødovre. – Efter højskolen var jeg 8 måneder i den børnehave, som jeg forlod inden skoleopholdet. Derefter rejste jeg til Als, hvor jeg arbejdede 2 måneder på et konditori, siden fik jeg arbejde på Danfoss i 6 måneder. Gift 1969 med Knud Bundgård, se Knuds beretning. – Voldby Hedevej 30, 8450 Hammel.

Jakobine Olsen, Egedesminde, Grønland.

Marianne Birk Olsen, Solvangsvej 9, Næstved.

Bo Aabjerg Pedersen, Sct. Jørgensgade 28, 4200 Slagelse. – De herlige 5 måneder jeg tilbragte i »Skatkammeret« kom i bogstaveligste forstand til at præge min tilværelse. Tro det eller ej – jeg kom i 1969 i lære som bankmand i Sjællandske Bank i Holbæk. Otte år er nu gået og jeg har aldrig et sekund fortrudt, selv om der hele tiden har været fuld fart på med både teoretisk og praktisk uddannelse. Jeg har i øjeblikket hvervet som tillidsmand for alle medarbejdere i Holbæk afd, ca. 110 mand. Det må jeg desværre frasige, da jeg pr. 1. nov. 1977 er udnævnt til fuldmægtig med virke i Asnæs afd. Jeg har været gift med Karin i 2 år, og vi har en søn, Jacob, på ca. 1 år. På gensyn ved jubilarmødet. – Rosenvænget 29, 4300 Holbæk.

Inger Pedersen, Svejstrup pr. Ry. – Efter opholdet på Vallekilde begyndte jeg i Handelsbanken i Juelsminde. 2 år senere flyttede jeg til en afdeling i Århus. I 1970 blev jeg gift og boede 5 år i Ry, men har nu købt et hus på landet, hvilket vi nyder, især vores dreng på 4½ år og en dreng jeg har i dagpleje. Har været hjemmegående i 3 år. Om vinteren går jeg til stoftryk på aftenskolen. – Andersen, Anebjerggårdsvej 7, 8660 Skanderborg.

Niels Krüger Pedersen, Nældebjerggård, Greve Strand. – Efter høj skoleopholdet arbejdede jeg hos en anlægsgartner. Gift 1969 med Henny, elev samme vinter. Købte en ejendom på 6,6 ha, som vi driver med frilandsgrøntsager. Har 2 børn, Anette 8 år og Henrik 5 år. Har det godt. – Slimmingevej 29, Vollerslev, 4100 Ringsted.

Anna Grete Petersen, Engtoftevej 16, Dianalund.

Birgit Petersen, »Åholm«, Yderholm pr. Lellinge. – Efter skolen fik jeg job som kontorassistent på Dagbladet i Roskilde, hvor jeg stadig er ansat. De sidste 5 år har jeg dog efter eget ønske arbejde på deltid.

Jeg er gift og har 2 piger, Birgitte 6 år og Anna 3 år. – Kristoffersen, Plantagevej 18, 4623 Ll. Skensved.

Gunhild Petersen, Hellested, Hårlev St.

Henrik Malling Petersen, Birket pr. Grevinge.

Marianne Aabling Petersen, Klavsdalsbrovej 83, Søborg.

Jette Thing Poulsen, Tourup pr. Esbjerg.

Margit Emgmann Poulsen, Højdevej 15, København S.

Mogens Poulsen, Adelgade 122, Præstø.

Knud Langscheidel Rasmussen, »Skovhuset« pr. Martofte, Bøgebjerg.

Tove Hjarnø Rasmussen, Stensballe pr. Horsens. – Praktisk medhjælp på et skolehjem for piger på Als 1968. Blev uddanet børneforsorgspædagog fra Bagsværd Børneforsorgsseminarium i tiden 1969-72. Sommeren 1972 blev Jørn og jeg gift. Arbejdede 1½ år på børnehjemmet Lyshøj, Sønderborg. August 1973 ansat som stedfortræder i Hørup sogns børnehave. 1974 fik vi Janne og 1976 Søren, det gav anledning til et års orlov fra børnehavearbejdet, har genoptaget dette, men kun på halvtid. – Fjelby 11, 6474 Skovby, Als.

Jens Erik Riis, Gangsted pr. Hovedgård.

Birgit Risum, Stabildahl, Naur pr. Holstebro.

Birgit Simonsen, Lysholtegård, Freerslev, Hillerød. – Fik job på Ebberødgård. Begyndte efteråret 1968 på Københavns Børnehaveseminarium. Fik 1970 fuldtidsjob som pædagog i Allerød, hvor jeg stadig er. Flyttede til Humlebæk 1971, gift med Hans Peter 1973, byggede hus i Fredensborg 1974, og flyttede dertil. Vi har 2 børn, Katrine på 3½ år og Nicolai på 4 måneder. Efter at jeg har fået mit sidste barn, er jeg gået på deltid. – Jørgensen, Vilhelmsro 112, 3480 Fredensborg.

Helga Snæbjørnsdottier, Kirkjuvegur 5, Hafnorfjödur, Island.

Ida Sørensen, Færgevej 8, Fåborg.

Anne Thunbo, Pillemark pr. Tranebjerg, Samsø. – Efter opholdet på højskolen arbejdede jeg som ufaglært sygehjælper i »De gamles By« og på et privat plejehjem. Derefter 5 måneder på Rødkilde Sygeplejehøjskole. Sommeren 1974 blev jeg færdig som fodterapeut, fik job i Schweiz, arbejdede hos dr. Scholl i Zürich 1 år. Efter hjemkomsten arbejdsløs. Stuepige. Endelig fodterapeut på plejehjem. Arbejder nu på Ortopædisk Hospital. – Lundtoftegade 5, 2200 København N.

Lone Vallentin, Ramsherred 64, Rudkøbing.

Gitte Jespersen, Højby Sj. – Nielsen, Byvænget 3A, 4573 Højby Sj.

Sommerholdet 1968

Gunnild Andersen, Fonnesbechsgade 20, 3., Herning.
Birgit Søgård Andreasen, Kettinge.
Helga Augustdóttir, Bólstadarhlid 12, Reykjavik.
Dana Christian Beckrest, USA.
Lene Christensen, Rønnebærvej 13, Sakskøbing. – Først fik jeg job som rengøringsassistent på Bispebjerg Hospital 4 måneder. Siden var jeg 8 måneder på Geelgård Kostskole. 1969 optaget på børnehaveseminariet i Nykøbing F. Dimitterede 1971, fik job i kommunal børnehave i Holeby, men søgte åndssvageforsorgen og var i 2 år ansat på »Sylthomskolen« i Rødbyhavn, skole for multihandicappede børn og unge. Siden har jeg været ansat i 60-børns integreret institution i Maribo. Her er jeg nu halvdags. Gift 1974 med maskinarbejder Rodin Henriksen. Har 2 børn. – Margrethesvej 23, 4930 Maribo.
Rikke Arné Christensen, Skomagergade 3, Roskilde.
Lene Christiansen, Violvej 16, Lille Værløse.
Ingrid Clausen, Ønslev, Eskilstrup.
Ole Otto Ernst, Mariegade 8, Kolding.
Ester Lind Frederiksen, »Skovgård«, Nr. Asmindrup. – Uddannet sygeplejerske 1972. Fik stilling på en intensiv afdeling på Rigshospitalet i København, hvor jeg har været siden, kun afbrudt af forskellige kurser. Efter 1 års ansættelse blev jeg 1. assistent på samme afdeling, 2 år efter afdelingssygeplejerske på en afdeling med speciale i leversygdomme, og der er jeg fortsat. Studierejser rundt i Europa – blandt andet i forbindelse med oprettelsen af en europæisk sygeplejeforening indenfor dette speciale. – Barnløs, ugift. Rejser meget, spiller tennis, rider og passer i øvrigt familie og venner. – Frederik V's vej 19, 3., 2100 København Ø.
Åse Marianne Gram, Vesterbrogade 31, Århus.
Hans Frederik Hansen, Tårnvej 383 A, Rødovre.
Niels-Ove Aaby Hansen, Åvendingen 37, Brønshøj.
Thye Ganseb, Klosternakken 19, Præstø.
Ulla Hansen, 1529 Mission Drive, Solvang, USA.

Marianne Hastrup, Gammelmosevej 197, Lyngby.

Kirsten Heering, Svanevej 8, Tommerup.

Nive Nana Høeg, Prinsesse Benediktesvej, Julianehåb.

Bjarne Jacobsen, Ålykke 19, Holstebro. – Efter Vallekilde blev jeg ansat som pleje-vikar på Gl. Bakkehus, København, som den gang hørte under Statens Åndssvageforsorg (nu Carlsberg). Det år havde jeg det tillidshverv, en overgang, at være formand for Københavns Højskoleforenings ungdomsafdeling. Derefter var jeg 4 måneder på Vestbirk Højskole – og igen ½ år i åndssvageforsorgen, Vangede børnecenter. I 1970 påbegyndte jeg læreruddannelse på Den frie Lærerskole, Ollerup. Har siden 1975 været lærer på en erhvervs/højskole. Fra 1. oktober i år er jeg ansat på gymnastikhøjskolen ved Viborg.

Dagny Jensen, Langemark pr. Tranebjerg. – Efter en tid som husassistent i Roskilde gennemgik jeg uddannelsen som barneplejerske på Frederiksberg Hospitals vuggestue. Efter endt uddannelse fortsatte jeg samme sted 1 år. I 1971 blev jeg gift med Martin og flyttede til Århus. Her arbejdede jeg 1 år i børnehaven Charlottehøj. Derefter gennemgik jeg kontoruddannelse på Olympiaskolen, blev ansat ved Hostrup-Film-Grafik. Har en datter på 4 år og venter en lillebror i november. – Jegstrupvænget 333, 8310 Tranebjerg, Jylland.

Irene G. H. Jensen, »Spånbæk«, Reerslev pr. Ruds-Vedby. – Se under vinterskolen.

Susanne Heigård Jensen, Ewalds Allé 81, Esbjerg.

Torben Lykke Jensen, Herman Stillingsvej 43, Randers.

Vagn Torrild Jensen, Dybbølgade 5, Ålborg. – Efter endt højskoleophold var jeg en overgang beskæftiget som arbejdsdreng. August 1970 blev jeg elev ved Ålborg kommune, socialforvaltningen, her er jeg nu ansat. – Rostrupvej 10, 1., 9000 Ålborg.

Tove Jepsen, Åkjærs Allé 7, Søborg.

Mette Marie Jepsen, Klastrup pr. Østerild.

Katrin Joensen, Midvåg, Færøerne.

Bodil Merethe Laier, Højgårds Allé 26, Hellerup.

Else Marie Larsen, Krogstrup pr. Skibby.

Hanne Lemviths Larsen, Kløvervej 20, Roskilde.

Mogens Nellemann Lauersen, Ladbygård, Ladby pr. Næstved.

Allis Lollike, »Elmegård«, Gunslevmagle pr. Eskilstrup. – Efter højskoleopholdet fik jeg ansættelse ved postgirokontoret i København. I 1969 fik jeg arbejde i Danmarks Radio, hvor jeg stadig er ansat. Købte 1973 hus ved Vallensbæk Strand sammen med Torben, der er min mand. – Selsøvej 9, 2660 Brøndby Strand.

Gert Melin-Nielsen, Moldaugade 6, København S.

Mette Moestrup, Bering pr. Hasselager.

Jette Maouritsen, Paludan Møllersvej 3, 2., København V.

Erna Marie Bering Nielsen, Nordrup pr. Slagelse.

Gretha Vodder Nielsen, Torntvedgård, Fole. – Tog HF-eksamen juni 1970. Lærereksamen janur 1974. Har været ansat som lærer på Arnum Centralskole siden, underviser i dansk, tysk, matematik og håndarbejde. Underviser desuden ved Sønderjyllands voksenundervisning i dansk. Har også ledet del del gymnastik på firvillig basis siden højskoleopholdet. – Ahornvej 23, 6520 Toftlund.

Jens Peter Nielsen, Engbovej 4, Rødovre.

Per Nørring, Strandvej 21, Stensballe.

Bjørn Takon Onø, Sehestads Allé 9, Farum.

Hedvig Bigum Pedersen, Langagergård, Benløse pr. Ringsted.

Helle Werenberg Pedersen, Brenderup. – Startede 1968 på HF ved Skårup Seminarium. Fra 1970 elev på Holbæk Seminarium. 1974 blev jeg ansat på Allé-skolen i Fredericia, hvor jeg arbejder sammen med 10 andre lærere omkring en afdeling af skolen, hvor der er fire 4. klasser, fire 5. klasser og to specialklasser. Skolen ligger i et højhuskvarter i udkanten af Fredericia, et område, hvor det er godt med en skole, der også lægger vægt på sociale sider. – Bryggervej 15, 5464 Brenderup.

Karin Astrid Pedersen, Marielystvej 38, København F. – Efter opholdet på skolen begyndte jeg på handelsskole i København og tog handelseksamen. Derefter blev jeg ansat i en større boghandel, hvor jeg havde med udenlandske tidsskrifter at gøre. Desuden har jeg taget korrespondenteksamen og været ansat et par steder som sekretær. Har været på Askov Højskole i 6 måneder, og været lærerindeelev hos Helle Gotved et års tid. Nu er jeg imidlertid blevet gift og er hjemmegående. – Christensen, Enebærhaven 503, 2980 Kokkedal.

Maud Woetmann Petersen, Skovvangsvej 22, Århus N.

Arne Mogens Poulsen, Dagmarsgade 5, København N.

Ellen Birgitte Rasmussen, Kongensgade 29, Nykøbing F.

Gertrud Rasmussen, Nørregade 84, Rødovre.

Svend Schjørring, »Geomis«, Sølage pr. Hundested.

Har Tejinder Singh, Sct. Anna Plads 20A, København K.

Ellen Margrethe Spanner, Asmindkloster Landbrugsskole, Viborg.

Til jubilarfesten, som holdes i forbindelse med efterårsmødet, vil der blive udsendt særlig indbydelse med nærmere oplysninger.

Adresseliste for 1976/77

VINTERSKOLEN

Jan Bruno Andersen, Nykøbingvej 7, 4990 Sakskøbing.
Bent Bach, Helgolandsgade 18. 3., 9000 Ålborg.
Kathrine Billmann, 3913 Angmagssalik, Grønland.
Gitte Breitenkamp, Guldbergsgade 53, 4.tv., 2200 København N., tlf. 01 - 11 28 90.
Henrik Blet, Borups Alle 282 2.tv., 2400 København NV.
Susanne Byskov, Tjørnevej 3, 6950 Ringkjøbing, tlf. 07 - 32 08 10.
Vibeke Bundgård, Skolebakken 21, 4873 Væggerløse, tlf. 03 - 87 77 54.
Lene Christensen, Lerager 67, 3600 Frederikssund, tlf. 03 - 31 32 96.
Anette Christiansen, Københavnsvej 7 st., 4000 Roskilde, tlf. 03 - 36 95 64.
Torben Estermann, Stenkløvervej 4, 2400 København NV., tlf. 01 - 69 16 26.
Susanne Find, Dyrhaugevej 2, 4220 Korsør, tlf. 03 - 57 12 82.
Birgitte Lind Hansen, Rødvig Alle 17, 2650 Hvidovre tlf. 01 - 78 57 02.
Marianne Linrod Hansen, Fynsvej 10, 9900 Frederikshavn, tlf. 08 - 42 57 87.
Kirsten Skov Hansen, c/o Christensen, Hyltebjerg Alle 23, st.tv., 2920 Vanløse.
Ellen Margrethe E. Hansen, Torstensvej 43, 2650 Hvidovre, tlf. 01 - 78 95 48.
Ambrosia Hansen, Højtoft 13, 6230 Rødekro, tlf. 04 - 66 20 44.
Cathy Hogel, 6 Edgewood Drive, Essex Junction Vermont 05452, USA, c/o Ann Andresen, Båstrupvej 108, 3480 Fredensborg, tlf. 03 - 28 24 36.
Stig Hørdum, Vodrofsvej 11 1., 1900 København V.
Lene Jensen, Stengårds Alle 101, 2800 Lyngby, tlf. 02 - 98 19 84.
Jan Endal Jensen, Lille Colbjørnsensgade 8, 4., 1703 København V., tlf. 01 - 24 03 91.
Ricard Jensen, Skellets Hus, Stagsted Skov, 9351 Flauenskjold.
Tonni Jensen, Abildgårdsvej 21, kælder 2, 3000 Helsingør.

Gunnar Rask Jensen, Andrupgårdsvej 7, Andrup, 6700 Esbjerg, tlf. 05 - 16 00 11.

Lone M. Jensen, T. H. Nielsensvej 14B, 1.tv., 4000 Roskilde.

Gitte Jensen, Dragevej 1, Jyllinge, 4000 Roskilde, tlf. 03 - 38 81 63.

Finn Sundvall Jensen, Havnsøvej 3, 4591 Føllenslev.

Pia Jørgensen, Ådalsparkvej 1, 2970 Hørsholm, tlf. 02 - 86 35 43.

Karin Jørgensen, Paradisvej 6, Havnsø, 4591 Føllenslev.

Ena Kiss, Fynsvej 1, 9900 Frederikshavn, tlf. 08 - 42 10 29.

Birgitte Kock, Hestehaven 19, 2960 Rungsted Kyst, tlf. 02 - 86 30 55.

Maciey Koltowski, Lundtoftegade 75 th., 2200 København N., tlf. 01 - 85 51 11.

Jørn Kruse, Alleen 129, st., 2770 Kastrup.

Johnny Lyster, Pederskervejen 24, 3720 Åkirkeby.

David Larsen, Mjøsensgade 2, 4 th., 2300 København S.

Tommy Larsen, Øresundsvej 48, 4. th., 2300 København S.

Einar Lemke, K. M. Klausensgade 36, 5. vær. H. 6, 2450 København SV.

Linda Lind-Forsmark, Olaf Rudevej 19, 3000 Helsingør, tlf. 03 - 21 72 20.

Ib Lorentsen, Vemmedrupvej 6, 4632 Bjæverskov, tlf. 03 - 67 08 00.

Povl Dam Markussen, Fiskenæs, 6300 Gråsten, tlf. 04 - 65 14 71.

Ingebjørk Magnusdottir, Godatuni, Gardabæ, Island, tlf. 44633.

Dorthe Mortensen, Thorsvej 9, Kregme, 3300 Frederiksværk, tlf. 03 - 12 22 95.

Else-Marie Nedergård, Fynsvej 2, 9900 Frederikshavn, tlf. 08 - 42 26 57.

Steen E. Nielsen, Sundparken 5, 3600 Frederikssund.

Gitte Nielsen, Tjørnevej 6, 6950 Ringkjøbing, tlf. 07 - 32 20 74.

Henry Nielsen, Tornbergvej 30, 4130 Viby Sj.

Stig Nielsson, Lindevej 3B, 3060 Espergærde, tlf. 03 - 23 33 20.

Jan Nyboe Olsen, Byskov Alle 40 st. tv., 4200 Slagelse.

Niels Otto Olsen, Tuborgdepotet, 4281 Gørlev, tlf. 03 - 55 51 75, eller OKS. N. O. Olsen, IGDEL/STAM, 3530 Farum Kaserne.

Anette Pedersen, Grønningen 2, Ejby, 4623 Ll. Skensved, tlf 03 - 82 00 73.

Lars Pedersen, Ved Bækken, 3060 Espergærde, tlf. 03 - 23 36 38.

Edvard Pedersen, Erantisvej 17, 4700 Næstved, tlf. 03 - 73 45 20.

Peder Pedersen, Lykkegårdsvej 365, Toustrup, 8641 Sorring.

Elsebeth Petersen, Søvej 11, 2880 B agsværd, tlf. 02 - 98 30 57.

Keld Pedersen, Kierulfsvej 70, 3. tv., 4200 Slagelse.

Steen Rasmussen, Roarsvej 14, 3650 Ølstykke.

Per Reimann, Københavnsvej 47, 4000 Roskilde.
Tom Sanding, Sigridsvej 10, 2900 Hellerup, tlf. 01 - HE 7819 eller HE 6169Y.
Palle Thor Straten, Algade 18C 2. th., 4760 Vordingborg.
Lisbeth Thomsen, Hostrupvej 18, 3400 Hillerød.
Lillian Thomsen, Ahorngade 6 kld., 2200 København NV.
Karen Wiin-Nielsen, Grange Cottage, Fleet Hill, Finchampstead, Berkshire, England, tlf. Eversley 733017. (Rønnebærvej 25, 3400 Hillerød, tlf. 03 - 26 52 10).
Flemming Willumsen, Jul. Blomsgade 12, 5. 2200 København N.

SOMMERSKOLEN

Ingrid Andersen, Blankegårdsvej 4, 5466 Asperup, tlf. 09 - 48 11 76.
Tommy Rene Andersen, Kronborgga de 2, 2200 København N, tlf. 01 85 00 23.
Gert Kofoed Andersen, Morbærhaven 6-44, 2620 Albertslund.
Marianne Asmussen, Øresundsvej 56 II, 2300 København S.
Henriette Bolow, c/o forældre, Vibevangen 2, 3520 Farum.
Anders Chemnitz, Højbodalvej 29, 4295 Stenlille, tlf. 03 - 60 44 26.
Søren Chr. Clausen, Folkvarvej 18, 2000 København F., tlf. 01 - GO 8187.
Pernille Dalgård, Drosselvej 2, 6430 Nordborg Als, tlf. 04 - 45 05 29.
Birgitte Evers, Schleppegrellsgade 28, 9000 Ålborg, tlf. 08 - 16 36 15.
Ole Fastrup, c/o forældre, Byfogedvej 9, 8900 Randers.
Henning Grundahl, Røråsgade 2 III, 2300 København S.
Anne-Lise Tang Graversen, Heden 17, 7863 Spøttrup.
Anne Falck, Bymuren 67, 2650 Hvidovre, tlf. 01 - 49 46 90.
Emil Gorbæk, Danasvej 34B tv., 1910 København K., tlf. 01 - 21 15 39.
Paul Otto Halberg, Arresøgade 18 I, 2200 København N.
Kirsten Brunbjerg Hansen, Flade Engvej 40, 9900 Frederikshavn.
Anette Hansen, Tømmerupvej 36, 4440 Mørkøv.
Jette Valentin Hansen, Brogårdsvænget 3, 2820 Gentofte.
Mogens Billum Hansen, Rundhøjalle 71, v. 307, 8270 Højbjerg.
Lis Bomann Hansson, Birkhøjterrasserne 453 E, 3520 Farum.
Karen Hartz, Dråbyvej 45 blok 2, vær. 45, 4690 Haslev.
Ulla Henriksen, Anemonevej 32, 3500 Værløse.
Raquel Haahr, Hedager 8, Nordenskov, 6800 Varde.
Gert Ising, Skivevej 7, 7500 Holstebro, tlf. 07 - 42 38 66.
Anne Mette Ibsen, Mejlgade 87 st.tv., 8000 Århus C.
Leif Ibsen, Nørreport 30, 6200 Åbenrå.
Gordon Linger Jensen, Rødovrevej 28 st.tv., 2610 Rødovre.
Finn Thougård Jensen, Vægten 11, 3650 Ølstykke.

Britta Nymann Jensen, Løvsangervej 84, 4000 Roskilde, tlf. 03 - 36 22 24.

Dan Jensen, Rugvænget 18 I tv., 2750 Ballerup.

Keld Jensen, Sdr. Boulevard 16 2.th., 1720 København V.

Jørgen K. Jensen, Astrupvej 68 I., 2700 Brønshøj, tlf. 01 - 67 58 10.

Ole Jensen, Eskebjerggårdsvej 32 V mf., 2760 Måløv.

Inger Lise Birk Jørgensen, Eivindsvej 2 st., 2920 Charlottenlund, tlf. 01 OR 4348.

Kim Karhoff, Løvetandvej 61, 2700 Brønshøj.

Lars Sand Kirk, Kr. Zahrtmanns Plads 79, 2000 København F.

Rikke Kamph, Ringstedgade 44, 2 tv., 4700 Næstved.

Agnete Kjær, Studiestræde 28, s, 1455 København K., tlf. 01 - 13 81 73.

Børge Kjeldgård, Præstevænget 47, 2750 Ballerup.

Inge-Lise Kjær, S. Storgatan 33, S-252-23 Helsinborg, Sverige.

Jørgen Kold, Kildemarksvej 115, th., 4700 Næstved.

Jette Kock, c/o KFUK, St. Kannikestræde 19, 1169 København K.

Inge-Dorthe Knudsen, Aggersvoldvej 12, 4450 Jyderup, tlf. 03 - 47 73 95.

Pia Larsen, Sindshvilevej 18 4 tv., 2000 København F.

Mai-Britt Larsen, Østervang 19 st.tv., 3400 Hillerød.

Søren Larsen, Egedalsvænget 11-1 mf., 2980 Kokkedal.

Lars Holmegård Larsen, »Lilliegården«, Hovedgaden 110, 4420 Regstrup, tlf. 03 - 47 10 25.

Kjeld Fogsgård Laursen, Nyvej 57, 3 mf., 2620 Albertslund.

Steen Lund, Østerbrogade 104, 4 tv., 2100 København Ø.

Jes Tandal Møller, c/o forældre, Hulvig, 6862 Tistrup.

Kirsten Nielsen, Slagelsevej 3, 2 tv., 4400 Kalundborg.

Jan Mann Nielsen, Daugårdsalle 9, 8900 Randers, tlf. 06 - 42 36 79.

Birgit Nielsen, Hovmålvej 78-4, 2300 København S.

Preben Bjørnager Nielsen, Finlandsgade 30 3,

Anne Mette Nielsen, K. M. Klausensgade 44, 5., 2450 København SV.

Peder Sidelmann Nielsen, Dorrishave 46, 6040 Egtved.

Leif Nedza, Rødovrevej 42 1 tv., 2610 Rødovre, tlf. 01 - 70 39 94.

Ole Norby, Pinievej 33, Strøby Egede, 4600 Køge.

Kate Olsen, Bjergstedvej 44, 4450 Jyderup, tlf. 03 - 46 83 77.

Merethe Olesen, Strandvejen 68, 7100 Vejle.

Liss Ottesen, c/o forældre, Blishøjvej 6 st.tv., 3000 Helsingør, tlf. 03 - 22 23 66.

Iver Poulsen, Bahl, 6855 Outrup, tlf. 05 - 25 13 26.

Anne Palsbøll, Rolighedsvej 5, 2800 Lyngby.

Merete Poulsen, Svendsgade 9, 4200 Slagelse.

Søren Pedersen, Spangsvej 44, Grumløse, 4750 Lundby, tlf. 03 - 78 11 71.

Kirsten Juul Petersen, St. Torv 4, 8000 Århus C.

Jan Rene Pedersen, Charlotte Munksvej 12 1., 2400 København NV.

Silvie Riyera, Havbakken 172, Hjerting, 6700 Esbjerg.

Søren Rasmussen, Egedalsvænget 45 3., 2980 Kokkedal, tlf. 03 - 24 34 89.

Palle Rasmussen, Splitgårdsvej 7, 3782 Klemensker, tlf. 03 - 96 60 36.

Anita Sørensen, Grønvangsvej 72, 6700 Esbjerg.

Ole Schmidt, Odinsvej 3 2., 3000 Helsingør.

Preben Schultz, Præsteskoven 30, 6200 Åbenrå.

Linda Smedegård, Fosgården 10 st., 2620 Albertslund.

Henrik Stilling, Øresundsvej 62, 2., 2300 København S., tlf. 01 - 59 13 58.

Elin Sørensen, Strandvejen 68, 7100 Vejle.

Michael Syewcyzk, Trofævej 3, 2300 København S., tlf. 01 - 58 99 42.

Kirsten Lykke Søndergård, 1285 E Calavera st. Alstad, California, 91001 USA, 213-797-8815.

Inge Marie Friis Thorsen, Gl. Kalkbrændervej 32 3. th., 2100 København Ø.

Benny Kofoed Thomsen, Nodvestvej 3 vær. 97, 4300 Holbæk.

Leif Thomsen, c/o forældre, Thorsvej 24, 9800 Hjørring.

Sigrid Thomassen, Stationsvej 16, 7500 Holstebro, tlf. 07 - 42 07 79.

Hans Zøllner, »Birkegården«, Nordmarksvej 1, 4621 Gadstrup, tlf. 03 - 39 05 00.

Sheikhzadz Ourang Zaeb, Østergården 28 2. tv., 2635 Ishøj, tlf. 02 - 73 84 29.

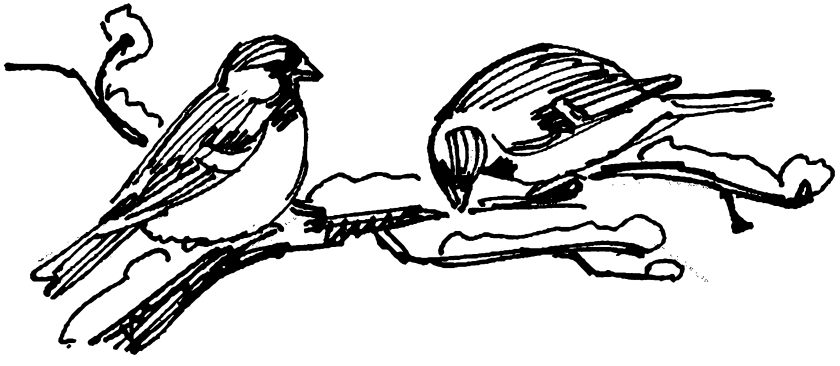

Fra Landsforeningen og Højskolernes Sekretariat

Landsforeningen af Højskoleelever (LaH) afholdt sit årlige repræsentantskabsmøde på Skælskør folkehøjskole den 4. - 5. juni 1977.

Der deltog ialt 35 elevforeningsrepræsentanter fra 15 ud af 32 tilsluttede elevforeninger. Der udspandt sig en livlig diskussion om LaH's virksomhed, bladet »Højskolelever« og ansøgningen (via DUF) om tipsmidler til ungdomsarbejde.

Højskoleelever: LaH's blad »Højskoleelever er nu gået ind i sin 8. årgang. Antallet af numre pr. årgang er fire, to numre om foråret og to numre i efteråret.

Bladet er den aktivitet, der har været satset mest på i det forløbne år, og vi mener, at det kan ses på såvel lay-out som indhold. Redaktionen tror på PR-værdien for højskole. Bladet er overgået til omdeling via avispostkontoret og samtidig fået en kasserer. Abonnementstallet er som ventet faldet i forbindelse med omlægningen, men en PR-kampagne er under afskibning det kommende halve år.

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF): DUF omfatter i dag 55 børne- og ungdomsorganisationer. 1976/77 har været særligt arbejdskrævende. I forordet til årets beretning fremhæver formanden følgende områder:

- tipsloven med nye retningslinier for tilskud. Blev vedtaget med et stort flertal i folketinget.
- det idébestemte ungdomsarbejdes markering af mulighederne i såvel fritids- som uddannelsesmæssig sammenhæng, blandt andet i forbindelse med flere ministeriers langsigtede planlægning.

Vedrørende Højskolernes Sekretariat (HS)
Efter den nye fællesbrochure har virket et år, kan vi for første gang konstatere en nedgang i udsendelse af højskolernes egne brochurer. I 1976 uddelte vi ca. 15.000 brochurer om højskolernes lange kurser, mod 22.600 året før. Af højskolernes brochurer om de korte kurser uddelte vi ca. 13.500 mod 18.000 året før. Det er vanskeligt at sige nøjagtigt, hvorfor vi havde denne nedgang. Det totale antal skriftlige forespørgsler har været uforandret. Vi tror derfor, at den nye fællesbrochure har »aflastet« forbruget af de enkelte højskolers brochurer, fordi den som har fællesbrochuren, mange gange har været i stand til at vælge højskole ud fra fællesbrochuren og har indmeldt sig til pågældende højskole, uden at have rekviret skolens egne brochure. Derved er et af formålene med fællesbrochuren nået.

Højskolebilleder
Det ene sæt af udstillingen Højskolebilleder er skænket til Danmarks Pædagogiske Bibliotek, og derved taget ud af cirkulation. Det andet sæt er udlånt til undervisningsministeriet og udenrigsministeriet, da udstillingen skal til den danske ambassade i Paris og vises dér og på skoler i Paris. Det sidste sæt er stadig til låns i Danmark, og bestillinger fra elevforeninger, ungdomsforeninger m.v., som ønsker at vise Højskolebilleder til medlemmer eller andre interesserede, modtages meget gerne, for det er jo nok det væsentligste i elevforeningsarbejdet, at hver og én,

som har været glad for sit højskoleophold, går ud og fortæller andre mennesker, at det netop nu er en gode idé at tage på højskole. Hver læser af dette årsskrift bør skaffe sin højskole to nye elever til næste hold.

Så lad os gøre dette.

Vartov, den 31. oktober 1977.

Arne Andrésen

Redaktion:
GEORG VEIT . JØRN FUGL . HOLMER TRIER

Tegninger:
HOLMER TRIER TROELS TRIER

